

W WALCE
O LEPSZĄ, PRZYSZŁOŚĆ

**WOLNE
ZWIĄZKI
ZAWODOWE
1978-1980**

Wystawa przygotowana przez Oddziałowe Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej w Gdańsku.

Autorzy:

Karol Lisiecki
Dariusz Mańkowski

Redakcja:

Anna Świtalska-Jopek

Recenzenci:

prof. dr hab. Wojciech Polak
dr Cecylia Kuta

Projekt graficzny:

Ireneusz Kaczmarek

Materiały ze zbiorów:

Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej (AI PN)
prof. dr hab. Sławomira Cenckiewicz
Józefa Drogonia
Andrzeja Kołodzieja
Zenona Kwoki
Stanisława Składanowskiego

Autorzy składają serdeczne podziękowania wszystkim, których pomoc umożliwiła przygotowanie wystawy.

IN FIGHT
FOR BETTER FUTURE

**FREE
TRADE
UNIONS
1978-1980**

The exhibition prepared by the Archive of the Institute of National Remembrance - Branch Office in Gdańsk.

Authors:

Karol Lisiecki
Dariusz Mańkowski

Editor:

Anna Świtalska-Jopek

Reviewers:

prof. dr hab. Wojciech Polak
dr Cecylia Kuta

Graphic design:

Ireneusz Kaczmarek

Materials from collections:

Archive of the Institute of National Remembrance (AI PN)
prof. dr hab. Sławomira Cenckiewicz
Józefa Drogonia
Andrzeja Kołodzieja
Zenona Kwoki
Stanisława Składanowskiego

The authors would like to thank all those whose help made it possible to prepare the exhibition.

POWSTANIE KOMITETU PRACOWNICZEGO WOLNYCH ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH

ESTABLISHMENT OF THE WORKERS' COMMITTEE OF THE FREE TRADE UNIONS

W totalitarnym systemie PRL nie było miejsca na żadne oddolne inicjatywy. Życie obywateli poddane było ciągłej inwigilacji, cenzurze i kontroli. Interesów i praw robotników miały strzec powołane przez reżim związki zawodowe. Ich głównym zadaniem było działanie zgodne z polityką partii, natomiast sprawy związane z warunkami pracy odgrywały rolę drugorzędną. Niepokorni wobec władz komunistycznych byli szykanowani, wyrzucani ze szkół, z pracy, z mieszkań...

Mimo to wiele osób dostrzegało potrzebę istnienia niezależnej od państwa organizacji broniącej pracowników w sporach z pracodawcą i walczącej o poprawę warunków pracy. Pierwszą próbę utworzenia autonomicznej organizacji związkowej podjął Kazimierz Świtoń przy wsparciu Romana Kściuczka, Władysława Sulewskiego, Ignacego Pinesa i Tadeusza Kickiego. 21 lutego 1978 r. w Katowicach powołali oni do życia Komitet Pracowniczy Wolnych Związków Zawodowych. Wkrótce do WZZ dołączyli Bolesław Cygan, Józef Bal, Zdzisław Mnich, Stanisław Tor i Jan Świtoń.

There was no place for grassroots initiatives in the totalitarian regime of the People's Republic of Poland (Polska Rzeczpospolita Ludowa, PRL). The citizens' lives were constantly watched, censored and controlled. Though the trade unions established by the regime were to protect workers' interests and rights, their main objective was acting in line with the party policy, while the issues connected with working conditions were of secondary importance. Members disobedient to the communist authorities were harassed, expelled from schools, work, flats, etc.

Nonetheless, many people saw the need for an organisation, independent of the state, which would defend workers in conflicts with employers and fight for better working conditions. The first attempt to establish an autonomous trade union was made by Kazimierz Świtoń, supported by Roman Kściuczek, Władysław Sulewski, Ignacy Pines and Tadeusz Kicki. On 21 February 1978 in Katowice they established the Workers' Committee of the Free Trade Unions (Komitet Pracowniczy Wolnych Związków Zawodowych, KPWZZ). Soon, the WZZ was joined by Bolesław Cygan, Józef Bal, Zdzisław Mnich, Stanisław Tor and Jan Świtoń.

Kazimierz Świtoń (nr 1) i Roman Kściuczek (nr 2). Zdjęcie wykonane przez pion obserwacji Służby Bezpieczeństwa. Fot. ze zbiorów AIPN.
Kazimierz Świtoń (1) and Roman Kściuczek (2). The photograph was taken by the SB surveillance division.

...Wzywamy pracowników z całego kraju: twórcie Wolne Związki Zawodowe. Powołujcie Komitety Pracownicze, które organizować będą wspólne działania nas wszystkich. Tylko wspólnymi siłami mamy szansę wydobyć się z wyzysku, stworzyć lepsze życie dla naszych rodzin i nas samych.

Fragment deklaracji założycielskiej Komitetu Pracowniczego Wolnych Związków Zawodowych

We are calling on workers from all parts of the country to establish Free Trade Unions and Workers' Committees for us to act together. Only together do we stand a chance to end our exploitation and make a better life for our families and ourselves.

Fragment of the Founding Declaration of the Workers' Committee of the Free Trade Unions

WOLNE ZWIĄZKI ZAWODOWE W KATOWICACH

FREE TRADE UNIONS IN KATOWICE

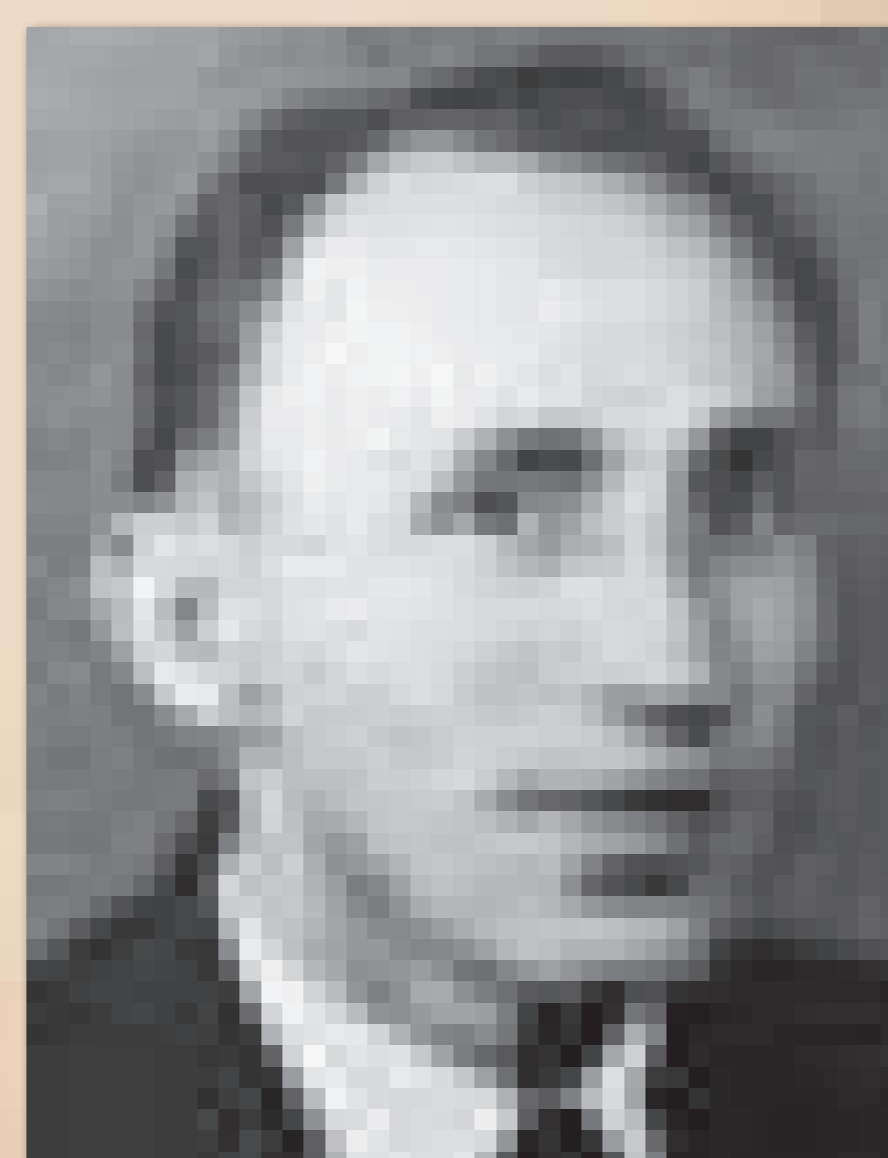

Świtoń Kazimierz 1931

warsztat naprawczy sprzętu RTV

Współpracownik ROPCiO, inicjator powołania WZZ, redaktor pisma "Ruch Związkowy".

ROPCiO co-worker, WZZ foundation initiator, and Ruch Związkowy editor.

Kściuczek Roman 1925

nie pracuje

Sygnatariusz deklaracji założycielskiej WZZ, członek redakcji miesięcznika "Ruch Związkowy", autor i kolporter wydawnictw sygnowanych przez WZZ.

Signed the WZZ Founding Declaration, member of the editorial staff of the Ruch Związkowy monthly, wrote and distributed WZZ publications.

Sulecki Władysław 1931

KWK Gliwice

Współpracownik KOR, członek redakcji "Robotnika", współzałożyciel Wolnych Związków Zawodowych, współautor dokumentów sygnowanych przez WZZ.

KOR co-worker, Robotnik editorial staff member, WZZ co-founder, co-author of WZZ documents.

Pines Ignacy 1902

rencista

Sygnatariusz deklaracji założycielskiej WZZ, uczestnik spotkań, kolporter nielegalnych wydawnictw.

Signed the WZZ Founding Declaration, participated in meetings, and distributed illegal publications.

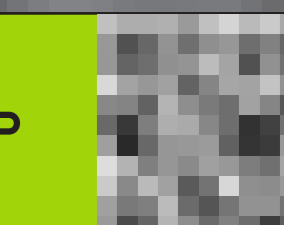

Kicki Tadeusz 1943

"Mostostal" Będzin

Sygnatariusz deklaracji założycielskiej WZZ.

Signed the WZZ Founding Declaration.

POD CZUJNYM OKIEM APARATU REPRESJI

UNDER THE WATCHFUL EYE OF THE REPRESSION APPARATUS

Działalność Komitetu WZZ w Katowicach była ściśle kontrolowana przez Służbę Bezpieczeństwa. Funkcjonariusze stosowali wobec działaczy takie metody inwigilacji, jak obserwacja, podsłuchy i perlustracja korespondencji. W spotkaniach brali udział tajni współpracownicy, których zadaniem było informowanie SB o działaniach członków Komitetu WZZ, a także ich dezintegracja. Szykany ze strony aparatu represji sprawiły, że z czasem zrezygnowano z oficjalnej aktywności w zakładach pracy na rzecz struktur konspiracyjnych.

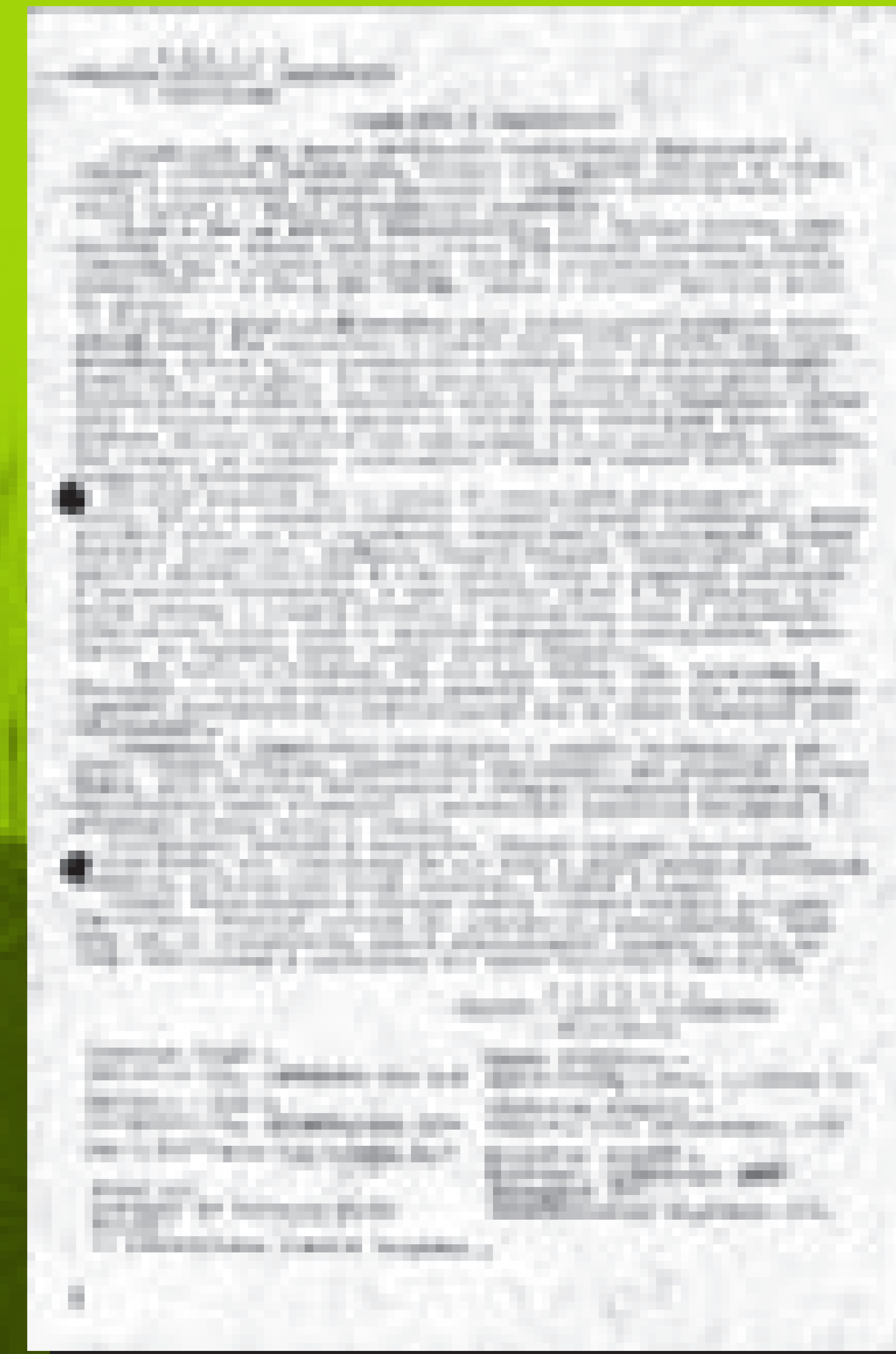
Członkowie Komitetu Wolnych Związków Zawodowych w Katowicach zbierali się w mieszkaniu Kazimierza Świtoń, gdzie opracowywali odezwy, apele i listy otwarte, które następnie rozpowszechniali. Utrzymywali także kontakty z innymi ugrupowaniami opozycyjnymi i kolportowali wydawane przez siebie pisma. Starali się również udzielać pomocy robotnikom.

Represje Służby Bezpieczeństwa skutecznie ograniczyły możliwości rozwoju WZZ na Górnym Śląsku. Przyczyniły się również do rozłamu w komitecie w 1979 r. Kazimierz Świtoń i Roman Kściuczek zerwali współpracę, a Władysław Sulecki wyemigrował na stałe do RFN.

The activity of the WZZ Committee in Katowice was under close surveillance of the Security Service (Służba Bezpieczeństwa, SB). The functionaries used various methods: observation, wiretaps and correspondence control. Secret collaborators took part in meetings in order to inform the SB about the actions of the WZZ Committee members and also cause their disintegration. The repressions sometimes made the WZZ give up its official activity in workplaces and resort to underground structures.

Members of the Committee of Free Trade Unions in Katowice assembled in Kazimierz Świtoń's flat, where they wrote proclamations, appeals and open letters which they then distributed. They also maintained contacts with other opposition groups and distributed their own periodicals. They also provided help for workers.

The repressions of the Security Service effectively hindered the development of the WZZ in Upper Silesia and contributed to the split in the Committee in 1979. Kazimierz Świtoń and Roman Kściuczek discontinued their activity while Władysław Sulecki emigrated to the Federal Republic of Germany.

Fot. ze zbiorów AIPN.

IPN 376 4110

Zdjęcie operacyjne Służby Bezpieczeństwa przedstawiające Kazimierza i Jana Świtoń w Częstochowie 21 maja 1978 r. Fot. ze zbiorów AIPN.

Operational photograph of Kazimierz and Jan Świtoń taken by the Security Service in Częstochowa on 21 May 1978.

IPN 376 4110

Jan Świtoń (pierwszy z lewej) rozdający ulotki przed wejściem do kościoła pw. św. Apostołów Piotra i Pawła w Katowicach 8 kwietnia 1978 r. Zdjęcie wykonane przez pion obserwacji SB. Fot. ze zbiorów AIPN.

Jan Świtoń (first on the left) distributing leaflets by the entrance to the Saint Peter and Paul of the Apostles Church in Katowice on 8 April 1978. Photographs taken by the SB surveillance division.

IPN 376 4110

Szkic okolicy miejsca zamieszkania Kazimierza Świtońa w Katowicach. Fot. ze zbiorów AIPN.

Sketch of Kazimierz Świtoń's neighbourhood in Katowice.

IPN 376 4110

Zdjęcia sygnalityczne Kazimierza Świtońa po aresztowaniu w 1978 r. Fot. ze zbiorów AIPN.

Kazimierz Świtoń's mug shot taken after his arrest in 1978.

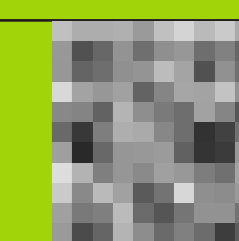
IPN 376 4110

więcej info | more info

wzz.ipn.gov.pl

WOLNE ZWIĄZKI ZAWODOWE W KATOWICACH

FREE TRADE UNIONS IN KATOWICE

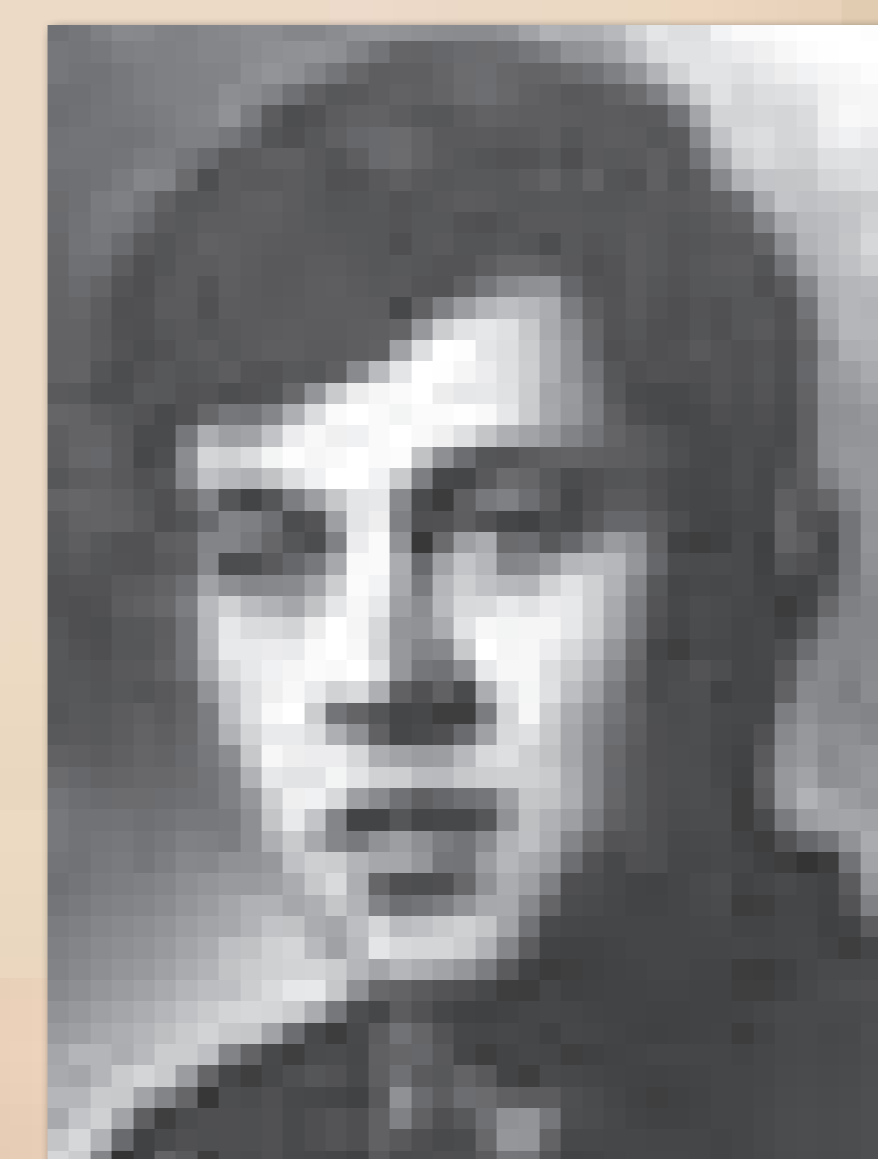

Cygan Bolesław 1927

Rybnickie Zakłady Naprawcze Przemysłu Węglowego

Uczestnik spotkań WZZ, sygnatariusz dokumentów publikowanych przez WZZ.

Signed documents published by the WZZ.

Świtoń Jan 1954

PKS Częstochowa

Uczestnik zebrań WZZ, sygnatariusz i kolporter dokumentów publikowanych przez WZZ.

Participated in WZZ meetings, signed and distributed documents published by the WZZ.

Mnich Zdzisław 1929

rencista

Uczestnik spotkań WZZ, sygnatariusz dokumentów publikowanych przez WZZ.

Participated in WZZ meetings and signed the documents published by the WZZ.

Tor Stanisław 1910

nie pracuje

Uczestnik spotkań WZZ, członek redakcji "Opinii Krakowskiej", sygnatariusz oświadczeń publikowanych przez WZZ.

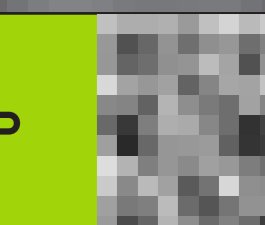
Participated in WZZ meetings, Opinia Krakowska editorial staff member, signed the declarations published by the WZZ.

Bal Józef 1930

Kombinat Budownictwa w Katowicach

Uczestnik zebrań WZZ, sygnatariusz publikowanych oświadczeń.

Participated in WZZ meetings and signed the declarations published by the WZZ.

POWSTANIE WOLNYCH ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH WYBRZEŻA

ESTABLISHMENT OF THE FREE TRADE UNIONS OF POMERANIA

28 kwietnia 1978 r. Andrzej Gwiazda, Antoni Sokołowski i Krzysztof Wyszkowski podpisali Deklarację Komitetu Założycielskiego Wolnych Związków Zawodowych Wybrzeża. Autorem deklaracji był Krzysztof Wyszkowski. Nowo powstały związek mógł liczyć na wsparcie ze strony KSS „KOR”, SKS i ROPCiO, zachowując jednocześnie całkowitą niezależność.

Działalność Wolnych Związków Zawodowych Wybrzeża koncentrowała się przede wszystkim na szkoleniach i dyskusjach, organizowanych często w małych grupach, w mieszkaniach zaufanych osób lub w lesie. Bardzo ważny wymiar aktywności stanowiła też pomoc prawna i finansowa udzielana osobom zwalnianym z pracy za działalność w WZZ.

Większość spotkań poświęcano bieżącym problemom zakładów pracy, np. analizie nowego systemu płac w przemyśle okrętowym czy przypadkom rażącego naruszania przepisów BHP. Bogdan Borusewicz prowadził cykl wykładów z historii najnowszej, a Lech Kaczyński z prawa pracy, kładąc szczególny nacisk na metody obrony przed represjami ze strony Służby Bezpieczeństwa i dyrekcji zakładów pracy.

On 28 April 1978 Andrzej Gwiazda, Antoni Sokołowski and Krzysztof Wyszkowski signed the Declaration of the Founding Committee of the Free Trade Unions of Pomerania, written by Krzysztof Wyszkowski. The newly established Union could count on support from the KSS KOR, ROPCiO, and Student Solidarity Committees (Studenckie Komitety Solidarności, SKS), at the same time retaining full autonomy.

The activity of the Free Trade Unions of Pomerania was concentrated predominantly on training courses and discussions, often organised in small groups, in homes of trusted individuals or even forests. The provision of legal and financial aid to people dismissed for their activity in the WZZ constituted another crucial aspect of the Union's operation.

Most meetings were devoted to ongoing problems in the workplace, for instance, analysing a new remuneration system in the ship-building industry or flagrant violations of health and safety regulations. Bogdan Borusewicz gave a series of lectures on 20th century history while Lech Kaczyński lectured on labour law, laying particular stress on the methods of defence against the repressions of the Security Service and company management.

Społeczeństwo musi wywalczyć sobie prawo do demokratycznego kierowania swoim państwem. Wszystkie jego warstwy muszą zdobyć możliwość samoorganizacji oraz tworzenia instytucji społecznych rzetelnie realizujących ich prawa. Tylko autentyczne związki i stowarzyszenia społeczne mogą uratować państwo, bo tylko poprzez demokratyzację prowadzi droga do scalenia interesów i woli obywatela z interesami i siłą państwa.

Fragment Deklaracji Komitetu Założycielskiego Wolnych Związków Zawodowych Wybrzeża podpisanej przez Andrzeja Gwiazdę, Antoniego Sokołowskiego i Krzysztofa Wyszkowskiego

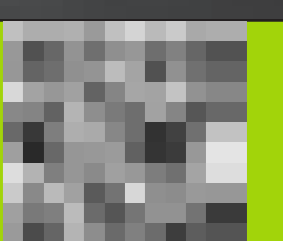
The society must fight for, and obtain, its right to democratically govern its country. All social strata must become able to organise themselves and establish social institutions truly realising their rights. Only authentic social unions and associations can save the state because democratisation is the only way to merge the citizens' interests and will with the state's interests and power.

Fragment of the Declaration of the Founding Committee of the Free Trade Unions of Pomerania signed by Andrzej Gwiazda, Antoni Sokołowski, and Krzysztof Wyszkowski

Zdjęcia wykonane podczas jednego ze spotkań Wolnych Związków Zawodowych Wybrzeża w 1979 r. Od lewej: Joanna Duda-Gwiazda, Andrzej Gwiazda, Lech Kaczyński, Anna Walentynowicz, Andrzej Kołodziej. Fot. ze zbiorów Andrzeja Kołodzieja.

Pictures taken during a meeting of the Free Trade Unions of Pomerania in 1979. From left to right: Joanna Duda-Gwiazda, Andrzej Gwiazda, Lech Kaczyński, Anna Walentynowicz and Andrzej Kołodziej.

WOLNE ZWIĄZKI ZAWODOWE WYBRZEŻA

FREE TRADE UNIONS OF POMERANIA

Komendanta
Woj. MO
Gdańsku

Walentynowicz Anna

1929

Stocznia Gdańska

Od 1978 członek WZZ Wybrzeża, udostępniała mieszkanie na punkt kontaktowy, redaktor niezależnego pisma "Robotnik Wybrzeża", kolporterka, współorganizatorka obchodów rocznic Grudnia '70. Wielokrotnie zatrzymywana na 48 godz., poddawana rewizjom. Na początku sierpnia 1980 za działalność w WZZ zwolniona z pracy w Stoczni Gdańskiej, żądanie jej przywrócenia stało się przyczyną wybuchu strajku sierpniowego.

Joined the WZZ of Pomerania in 1978, flat made available to serve as a contact point. Editor of the independent periodical Robotnik Wybrzeża, distributor, and co-organiser of the celebrations of the anniversary of the December 1970 workers' protests in Gdańsk. Frequently held in custody for 48 hours and subjected to searches. In early August 1980 dismissed from the Gdańsk Shipyard for her activity in the WZZ. Demanded to be reinstated which led to the August strike.

Komendanta
Woj. MO
Gdańsku

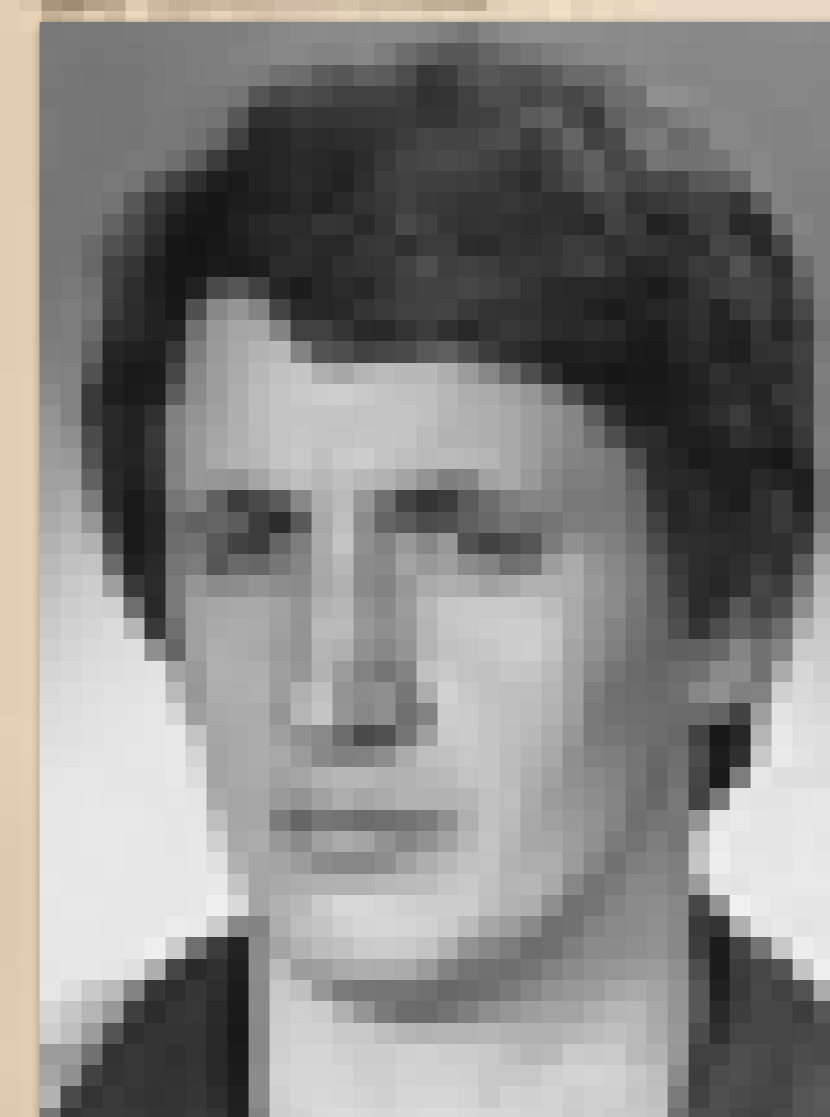
Wyszkowski Krzysztof

1947

nie pracuje

Autor i sygnatariusz Deklaracji Komitetu Założycielskiego WZZ Wybrzeża, działacz WZZ Wybrzeża, kolporter ulotek i prasy niezależnej, jeden z pomysłodawców głodówki solidarnościowej w obronie uwięzionego Błażeja Wyszkowskiego. Uczestnik uroczystości rocznicowych Grudnia '70 w Gdańsku

KSS KOR activist, co-worker of the Robotnik periodical, author and signatory of the Declaration of the Founding Committee of the WZZ of Pomerania, activist of the WZZ of Pomerania. Published leaflets, independent press and underground literature. Participated in the solidarity hunger strike in defence of arrested Błażej Wyszkowski. Took part in the celebrations of the anniversary of the December 1970 workers' protests in Gdańsk.

Komendanta
Woj. MO
Gdańsku

Wyszkowski Błażej

1949

Okręgowy Zarząd Lasów Państwowych w Gdańsku

WZZ Wybrzeża od 1978, współzałożyciel gdańskiego Studenckiego Komitetu Solidarności, aktywny działacz KSS KOR. Uczestnik spotkań środowisk opozycyjnych w Trójmieście, kolporter ulotek i prasy niezależnej. Uczestnik uroczystości rocznicowych Grudnia '70 w Gdańsku.

Activist of the WZZ of Pomerania since 1978, co-founder of the Student Solidarity Committee in Gdańsk, and KSS KOR activist. Participated in meetings of the opposition milieu in the Tri-city, distributed leaflets and independent press. Participated in the celebrations of the anniversary of the December 1970 workers' protests in Gdańsk.

Komendanta
Woj. MO
Gdańsku

Klamrowski Mieczysław

1958

Stocznia Północna im. Bohaterów Westerplatte w Gdańsku

Współpracownik WZZ Wybrzeża od 1978, drukarz i kolporter prasy niezależnej. Uczestnik uroczystości rocznicowych 3 Maja, 11 Listopada, Grudnia '70 w Gdańsku. Zwolniony z pracy w stoczni za działalność antykomunistyczną w styczniu 1980. Kolporter Listu do stoczniovców w obronie zwolnionej z pracy w Stoczni Gdańskiej Anny Walentynowicz w sierpniu 1980.

Co-worked with the WZZ of Pomerania since 1978, printed and distributed independent press. Participated in the celebrations of the 3rd May Constitution Day, National Independence Day, and December 1970 workers' protests in Gdańsk. In January 1980 dismissed from the shipyard for anti communist activity. Distributed the "Letter to shipyard workers" defending Anna Walentynowicz (dismissed from the Gdańsk Shipyard in August 1980).

GŁODÓWKA W OBRONIE ARESZTOWANEGO BŁAŻEJA WYSZKOWSKIEGO

Bogdan Borusewicz (z lewej) i Krzysztof Wyszkowski prezentują plakat o podjętej głodówce protestacyjnej. Fot. ze zbiorów Andrzeja Kołodzieja.
Bogdan Borusewicz (on the left) and Krzysztof Wyszkowski (on the right) presenting a poster regarding the hunger strike. Fot. ze zbiorów Andrzeja Kołodzieja.

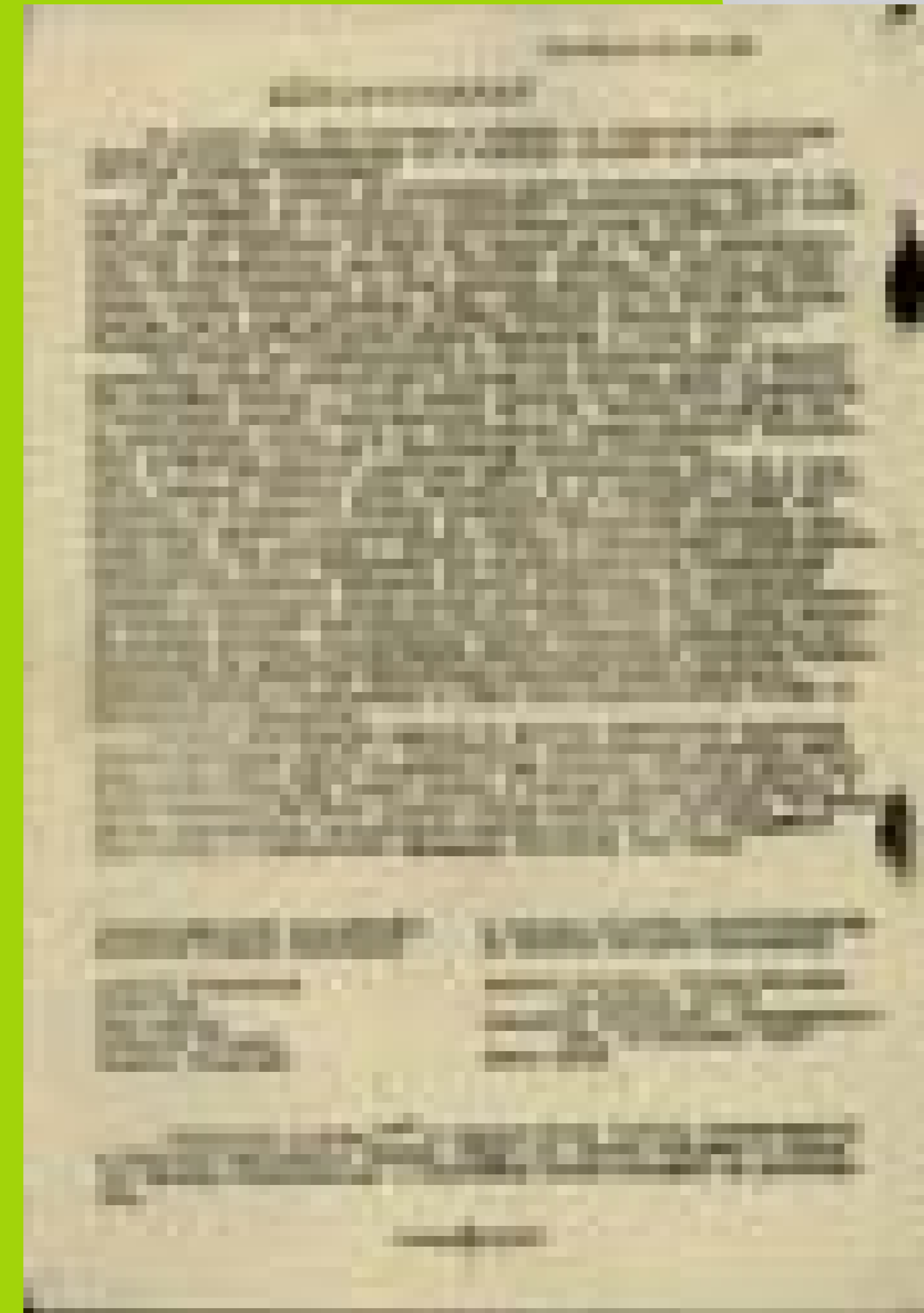
HUNGER STRIKE IN DEFENCE OF THE ARRESTED BŁAŻEJ WYSZKOWSKI

Jedną z pierwszych inicjatyw WZZ Wybrzeża była zorganizowanie 28 maja 1978 r. w Gdańsku spotkania roboczego z redakcją „Robotnika” wydawanego przez KSS „KOR”. Służba Bezpieczeństwa starała się jednak zdusić w zarodku ten nowy przejaw działalności antykomunistycznej. W wyniku podjętych działań operacyjnych funkcjonariusze zatrzymali dziewięć osób. Najdotkliwsze represje dotknęły Błażeja Wyszkowskiego, który stając w obronie zaatakowanej przez funkcjonariuszy Anny Młynik, został dotkliwie pobity, oskarżony o utrudnianie wykonywania czynności służbowej przez milicjantów i zaledwie dwa dni później skazany na dwa miesiące aresztu.

Sprawa Błażeja Wyszkowskiego zjednoczyła wszystkie środowiska opozycyjne w Trójmieście. W jego obronie wydano dwa oświadczenia podpisane przez działaczy WZZ i SKS. Na wspólnym spotkaniu zorganizowanym 30 maja przez blisko 30 osób rekrutujących się ze wszystkich grup opozycyjnych Trójmiasta podjęto decyzję o rozpoczęciu głodówki protestacyjnej w mieszkaniu brata Błażeja, Krzysztofa. Grupę głodującą tworzyli Krzysztof Wyszkowski i Bogdan Borusewicz w Gdańsku oraz Józef Śreniowski i inni działacze KOR w Łodzi. Szczególną siłę moralną miały jednak modlitwy w intencji aresztowanego, organizowane w bazylice Mariackiej przez Magdalenę Modzelewską, Bożenę Rybicką i Annę Kołakowską i skupiające dziesiątki wiernych.

One of the first initiatives of the WZZ of Pomerania was organising a working meeting with the editorial staff of Robotnik (the KSS KOR periodical) on 28 May 1978 in Gdańsk. The Security Service, however, tried to nip in the bud that new manifestation of anti communist activity. As a result of the SB investigative operations nine people were detained. The most severely repressed activist was Błażej Wyszkowski, who was brutally beaten up when he stood in defence of Anna Młynik, who was attacked by the functionaries. Wyszkowski was accused of obstructing MO functionaries and just two days later sentenced to two months' detention.

Błażej Wyszkowski's case united all opposition milieux in the Tri-city. Two declarations signed by WZZ and SKS activists were issued in his defence. On 30 May, during a joint meeting of nearly 30 people from all opposition groups in the Tri-city, a decision was made to start a hunger strike in the flat of Błażej's brother, Krzysztof. The group of strikers consisted of Krzysztof Wyszkowski and Bogdan Borusewicz in Gdańsk and Józef Śreniowski and other KOR activists in Łódź. But it was the prayers for the arrested man organised in St. Mary's Basilica by Magdalena Modzelewska, Bożena Rybicka, and Anna Kołakowska and attracting dozens of people, that particularly boosted the opposition's morale.

Oświadczenie z 30 maja 1978 r. podpisane przez przedstawicieli SKS i WZZ w obronie aresztowanego Błażeja Wyszkowskiego.

The 30 May 1978 declaration in defence of arrested Błażej Wyszkowski signed by representatives of the SKS and WZZ of Pomerania.

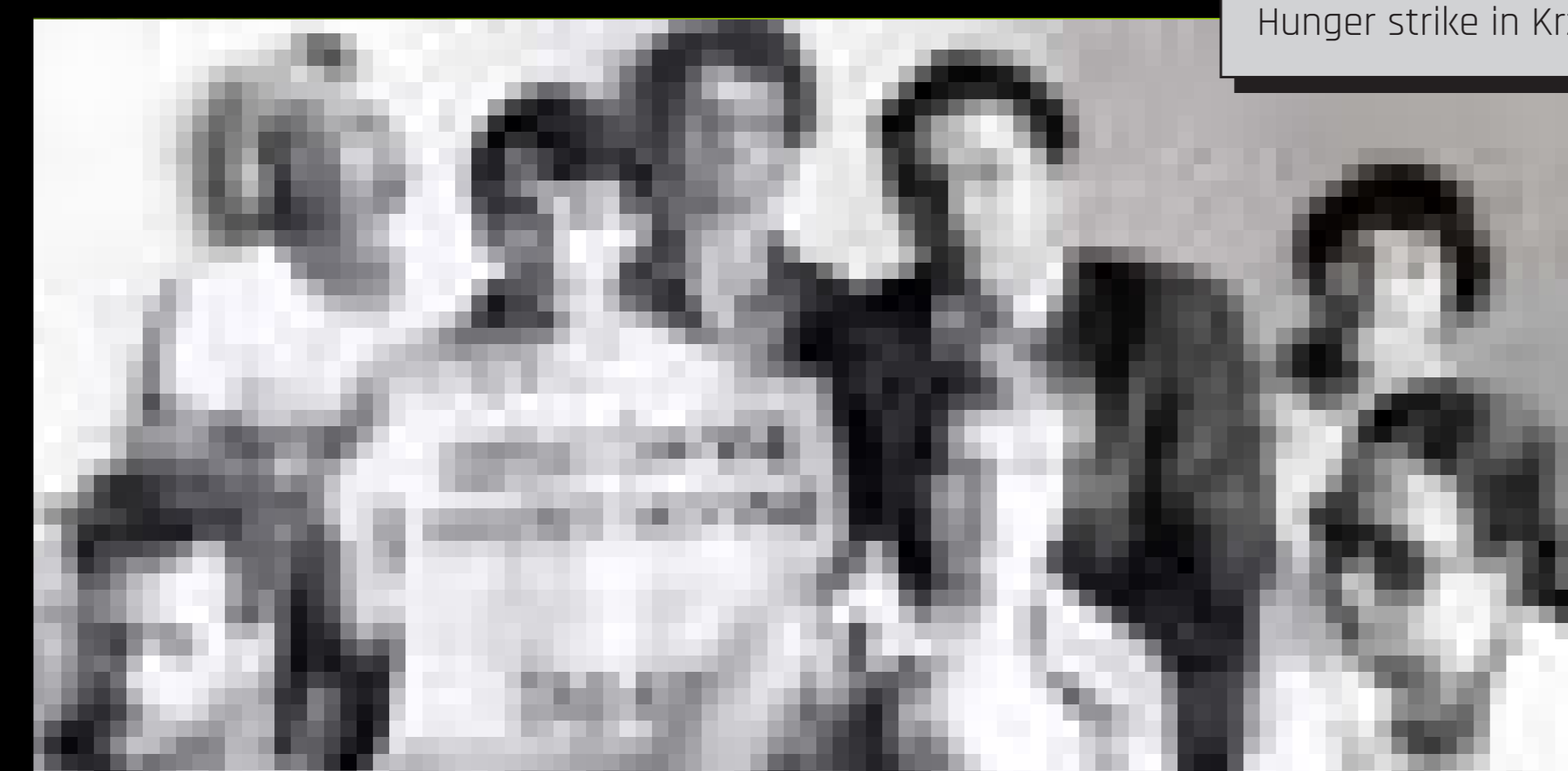
IPN 376 4110

IPN 376 4110

IPN 376 4110

Głodówka protestacyjna w mieszkaniu Krzysztofa Wyszkowskiego na gdańskiej Żabiance.

Hunger strike in Krzysztof Wyszkowski's apartment in Żabianka Gdańsk.

W górnym rzędzie od lewej: Barbara Wyszowska (żona Krzysztofa), Bogdan Borusewicz, Krzysztof Wyszkowski, Kazimierz Szołach i Grażyna Stankiewicz. W dolnym rzędzie od lewej: Andrzej Gwiazda, Magdalena Wyszowska (żona Błażeja) z synem Łukaszem i Joanna Duda-Gwiazda. Fot. ze zbiorów Andrzeja Kołodzieja.

Upper row from left to right: Barbara Wyszowska (Krzysztof's wife), Bogdan Borusewicz, Krzysztof Wyszkowski, Kazimierz Szołach and Grażyna Stankiewicz. Bottom row from left to right: Andrzej Gwiazda, Magdalena Wyszowska (Błażej's wife) with son Łukasz and Joanna Duda-Gwiazda.

Piotr Dyk. Fot. ze zbiorów Sławomira Cenckiewiczca.

Piotr Dyk.

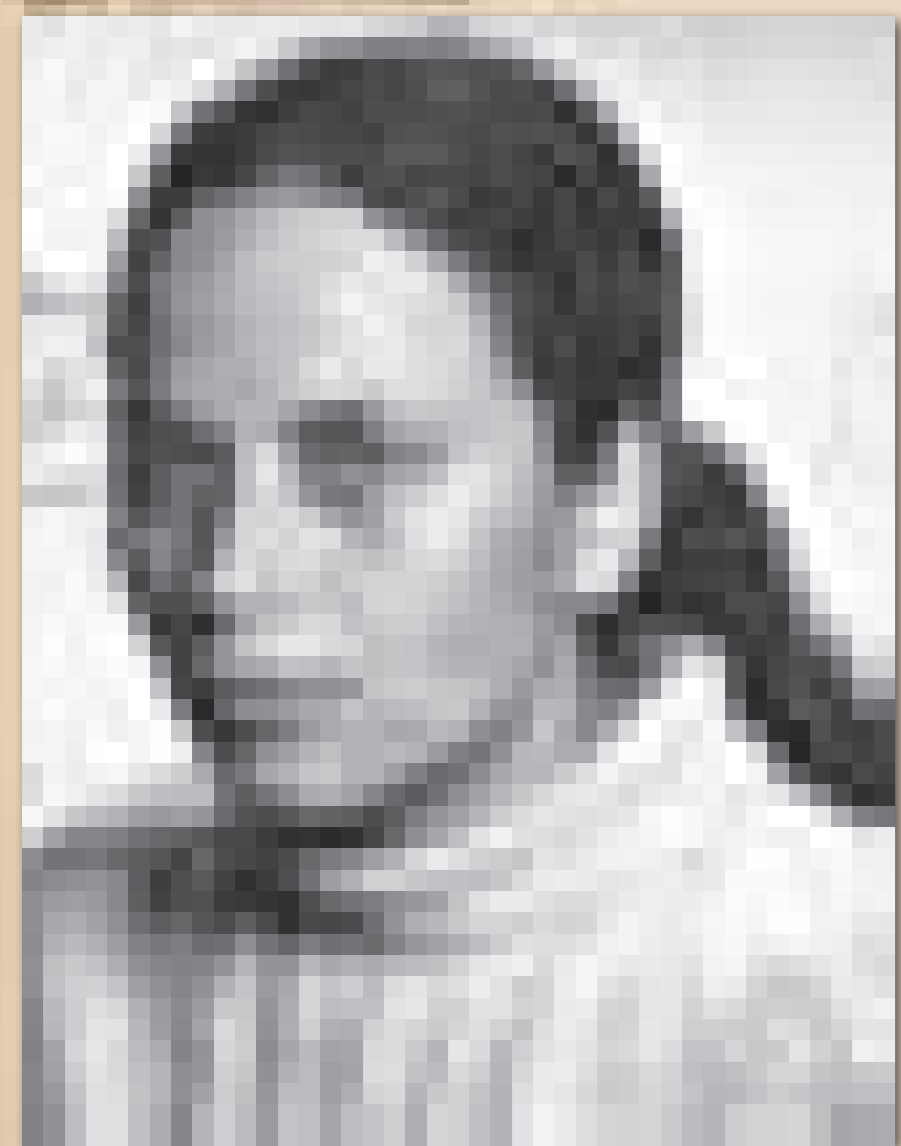
Od lewej: Krzysztof Wyszkowski, Piotr Dyk, Andrzej Gwiazda i Jan Lityński. Fot. ze zbiorów Sławomira Cenckiewiczca.

Left to right: Krzysztof Wyszkowski, Piotr Dyk, Andrzej Gwiazda and Jan Lityński.

WOLNE ZWIĄZKI ZAWODOWE WYBRZEŻA

FREE TRADE UNIONS OF POMERANIA

Komendanta
Woj. MO
Gdańsku

Joanna Duda-Gwiazda

1939

Centrum Techniki Okrętowej
w Gdańsku

W latach 1978-1980 działaczka i nieformalna założycielka WZZ Wybrzeża, redaktor niezależnego pisma "Robotnik Wybrzeża". W lipcu 1979 zwolniona z pracy za działalność antykomunistyczną, w marcu 1980 wyrokiem Sądu Pracy w Gdańsku przywrócona do pracy. Uczestniczka spotkań środowisk opozycyjnych w Trójmieście, kolporterka ulotek i prasy niezależnej. Uczestniczka uroczystości rocznicowych Grudnia '70 w Gdańsku.

During 1978-1980 an activist and informal founder of the WZZ of Pomerania, editor of the independent periodical Robotnik Wybrzeża. In July 1979 dismissed for anti communist activity. In March 1980 reinstated by order of the Labour Court in Gdańsk. Participated in meetings of the opposition milieu in the Tri-city, distributed leaflets and independent press. Participated in the celebrations of the anniversary of the December 1970 workers' protests in Gdańsk.

więcej info | more info

Komendanta
Woj. MO
Gdańsku

Gwiazda Andrzej

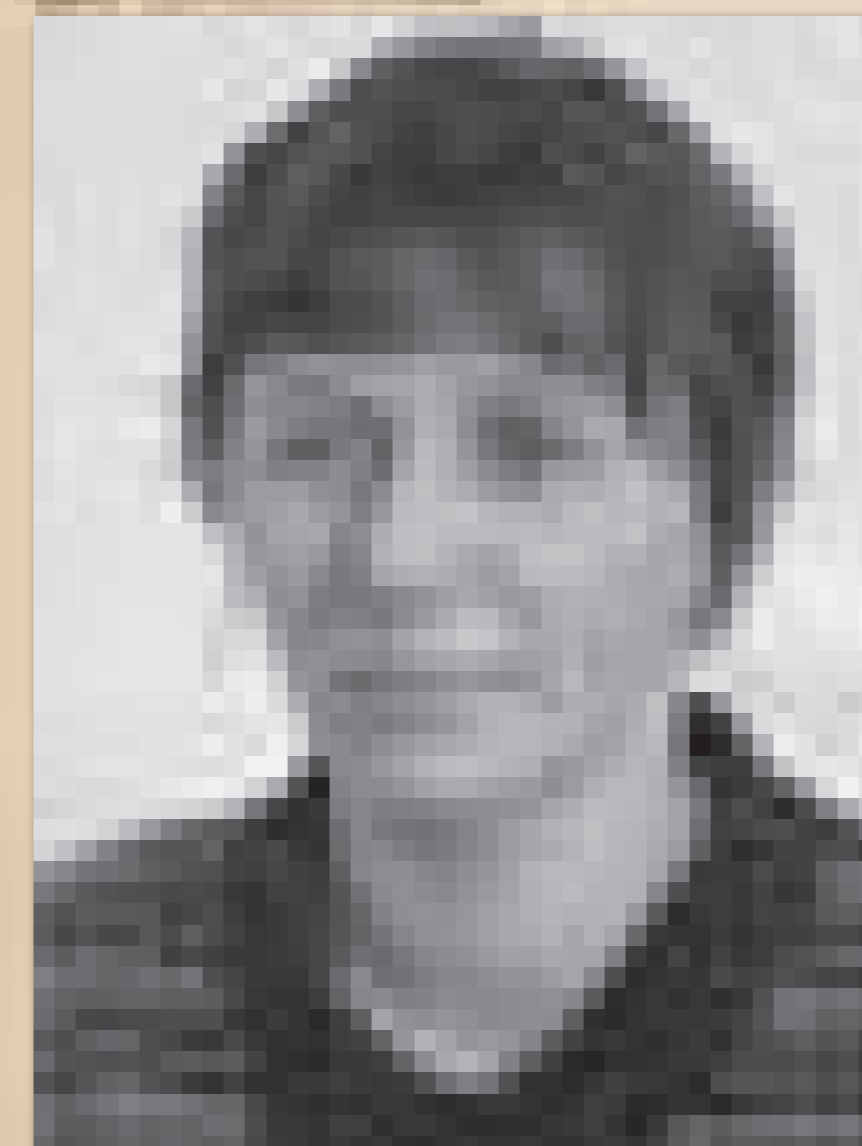
1935

Zakłady Okrętowe Urządzeń Elektrycznych i Automatyki "ELMOR"

Współzałożyciel i działacz WZZ Wybrzeża. Jeden z sygnatariuszy Deklaracji Komitetu Założycielskiego WZZ Wybrzeża, redaktor niezależnego pisma "Robotnik Wybrzeża". Uczestnik spotkań środowisk opozycyjnych w Trójmieście, kolporter ulotek i prasy niezależnej. Uczestnik uroczystości rocznicowych Grudnia '70 w Gdańsku.

Co-founder and activist of the WZZ of Pomerania, one of the signatories of the Declaration of the Founding Committee of the WZZ of Pomerania, editor of the independent periodical Robotnik Wybrzeża. Participated in meetings of the opposition milieu in the Tri-city, distributed leaflets and independent press. Took part in the celebrations of the anniversary of the December 1970 workers' protests in Gdańsk.

więcej info | more info

Komendanta
Woj. MO
Gdańsku

Janca-Brzozowska Róża

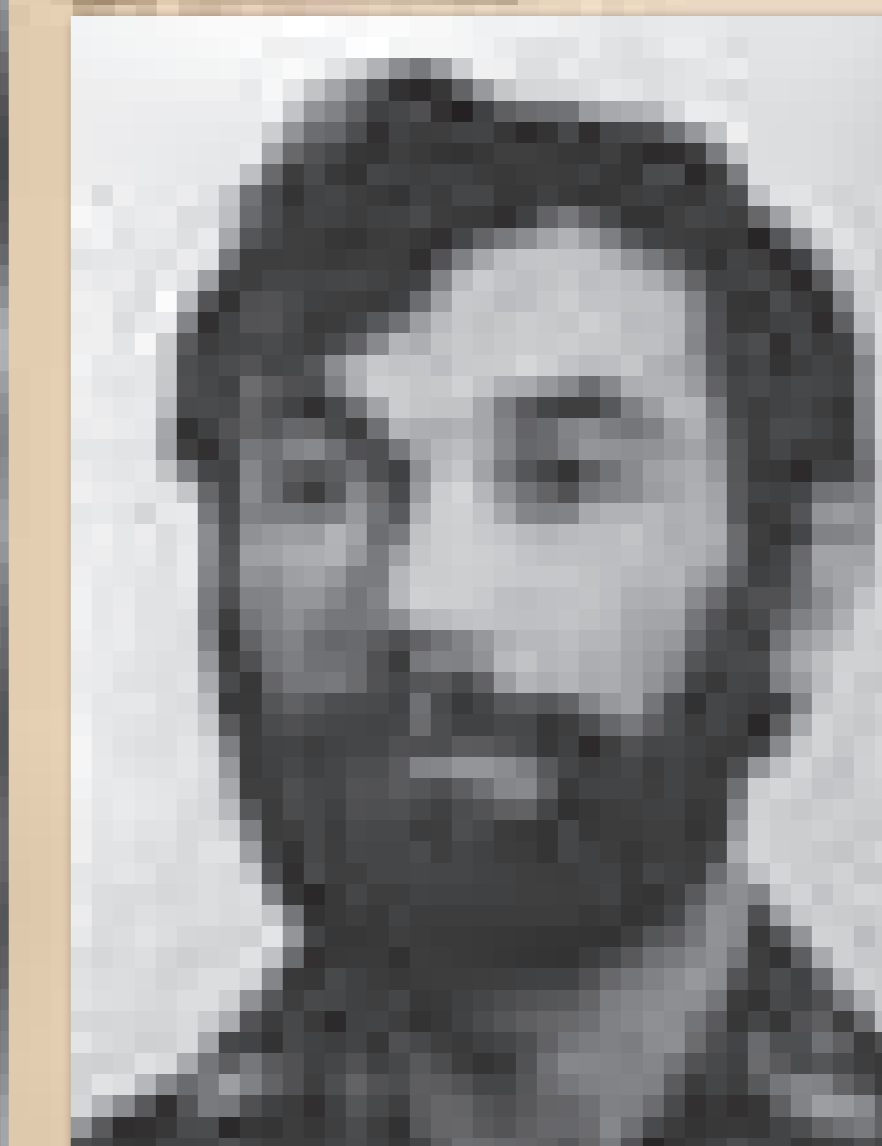
1939

Zakłady Budowy Sieci Elektrycznych "ELBUD"

Współpracowniczka WZZ Wybrzeża od 1978, udostępniała swoje mieszkanie do organizowania zabronionych przez władze komunistyczne spotkań i przechowywania antysocjalistycznych wydawnictw. Pełniła rolę tłumaczki z języka francuskiego i niemieckiego.

Co-worked with the WZZ of Pomerania since 1978, made her flat available for illegal meetings and the storing of anti socialist publications, acted as French and German translator.

więcej info | more info

Komendanta
Woj. MO
Gdańsku

Brzozowski Janusz

1944

Wydział Elektryczny Politechniki Gdańskiej

Współpracownik WZZ Wybrzeża od 1978, udostępniał swoje mieszkanie do organizowania zabronionych przez władze komunistyczne spotkań i przechowywania antysocjalistycznych wydawnictw.

Co-worked with the WZZ of Pomerania since 1978, made his flat available for illegal meetings and the storing of anti socialist publications.

więcej info | more info

WOLNE ZWIĄZKI ZAWODOWE WYBRZEŻA

FREE TRADE UNIONS OF POMERANIA

Komendanta
Woj. MO
Gdańsku

Bogdan Borusewicz

1949

nie pracuje

Czołowy działacz KSS-KOR na Wybrzeżu, od 1978 działacz WZZ Wybrzeża, redaktor i kolporter pism "Robotnik" i "Robotnik Wybrzeża" oraz książek drugiego obiegu, drukarz, organizator uroczystości rocznicowych Grudnia 70 w Gdańsku. W marcu 1980 uczestnik akcji nawołującej do bojkotu wyborów do Sejmu PRL. Organizator i uczestnik strajku w sierpniu 1980 w Stoczni Gdańskiej w obronie zwolnionej z pracy Anny Walentynowicz.

Main activist of the KSS-KOR of Pomerania. Since 1978, activist of the WZZ of Pomerania, editorial board member, printer and distributor of illegal periodicals (Robotnik and Robotnik Wybrzeża) and illegal books. Organizer of the celebrations of the anniversary of the December 1970 workers' protests in Gdańsk. In March 1980 took part in the campaign calling for the boycotting of the Parliamentary elections. Co-organized the strike at the Gdańsk Shipyard in defence of Anna Walentynowicz who was dismissed in August 1980.

Komendanta
Woj. MO
Gdańsku

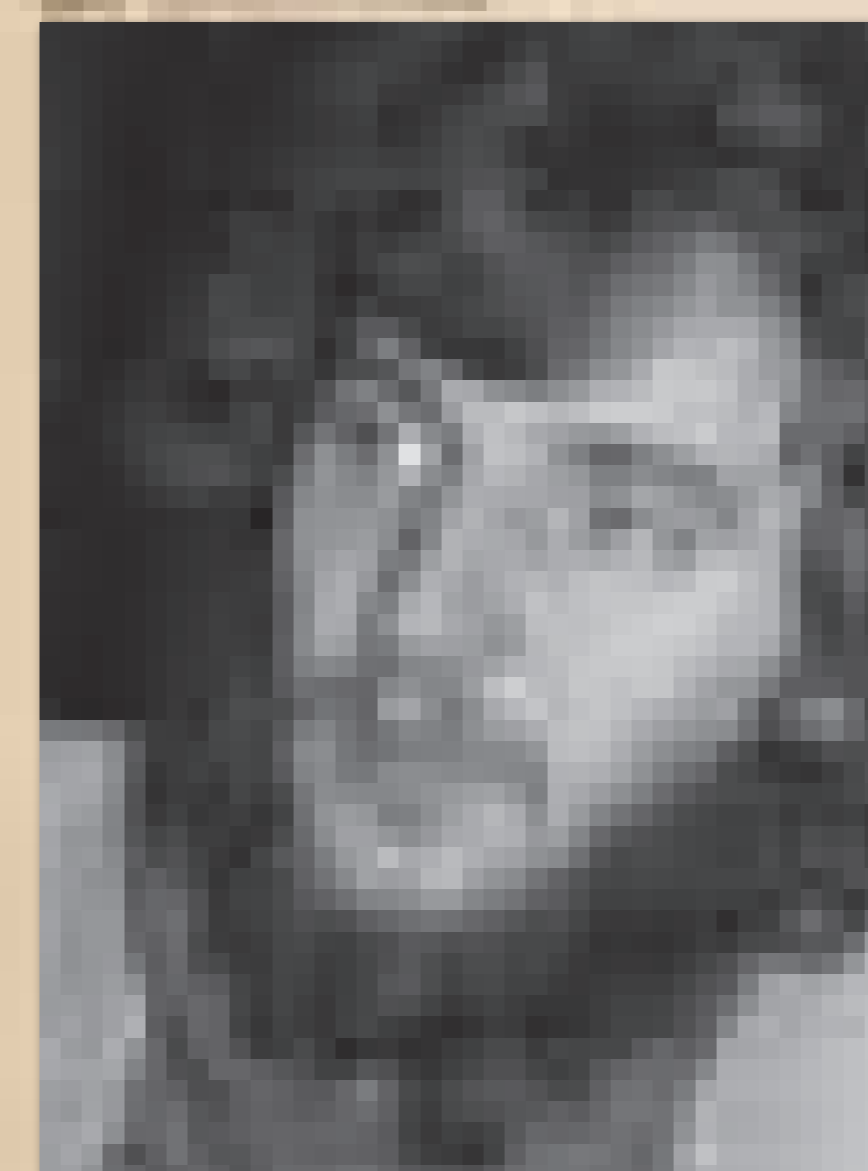
Jan Karandziej

1955

Stocznia Północna im. Bohaterów
Westerplatte w Gdańsku

Działacz WZZ Wybrzeża od drugiej połowy 1979. Wchodził w skład kolegium redakcyjnego "Robotnika Wybrzeża" oraz uczestniczył w kolportażu nielegalnych ulotek i pism. 2 lutego 1980 zwolniony dyscyplinarnie z pracy za kolportaż antykomunistycznych wydawnictw na terenie zakładu. Współautor i kolporter "Listu do stoczniovców" w obronie zwolnionej z pracy w Stoczni Gdańskiej Anny Walentynowicz w sierpniu 1980.

Activist of the WZZ of Pomerania since 1979. Robotnik Wybrzeża editorial board member, distributed illegal leaflets and periodicals. In February 1980 dismissed for anti-communist activity. Co-author and distributor of the "Letter to shipyard workers" defending Anna Walentynowicz who was dismissed in August 1980.

Komendanta
Woj. MO
Gdańsku

Andrzej Kołodziej

1959

Stocznia Gdańska

Działacz WZZ Wybrzeża i ROPCiO od 1978 r. Zaangażowany w druk, redakcję i kolportaż niezależnych wydawnictw. Aktywnie uczestniczył w obchodach rocznic patriotycznych (3 Maja, 11 Listopada, Grudnia '70). Za swoją działalność został zwolniony w lutym 1980 r. z pracy w Stoczni Gdańskiej im. Lenina. Organizator i uczestnik strajku w Stoczni im. Komuny Paryskiej w Gdyni w sierpniu 1980.

Activist of the WZZ of Pomerania and ROPCiO since 1978. Printed, edited and distributed independent publications. Participated in the celebrations of the 3rd May Constitution Day, National Independence Day, and December 1970 workers' protests in Gdańsk. In February 1980 dismissed from the Gdańsk Shipyard for his activity. Co-organized the strike at the Paris Commune Shipyard in Gdynia in August 1980.

Komendanta
Woj. MO
Gdańsku

Bulc Andrzej

1951

Zakłady Okrętowe Urządzeń Elektrycznych i Automatyki "ELMOR"

Działacz WZZ Wybrzeża od lipca 1978, członek Komitetu Założycielskiego WZZ. Wchodził w skład kolegium redakcyjnego "Robotnika Wybrzeża" oraz uczestniczył w kolportażu nielegalnych ulotek i pism. Uczestnik uroczystości rocznicowych 3 Maja, 11 Listopada, Grudnia '70 w Gdańsku. Od marca 1980 kontynuował działalność antykomunistyczną w Warszawie.

Activist of the WZZ of Pomerania since July 1978, WZZ Founding Committee member, Robotnik Wybrzeża editorial board member, distributor of illegal leaflets and periodicals. Participated in the celebrations of the 3rd May Constitution Day, National Independence Day, and December 1970 workers' protests in Gdańsk. Began and continued anti communist activity in Warsaw from March 1980.

OBCHODY ROCZNICY GRUDNIA '70

CELEBRATING THE ANNIVERSARY OF THE DECEMBER 1970 WORKERS' PROTESTS

Zbrodnia, której dopuścili się komuniści na Wybrzeżu w grudniu 1970 r., miała być wymazana z pamięci społeczeństwa. Jakikolwiek próby upamiętnienia ofiar spotykały się z ostrymi represjami ze strony Służby Bezpieczeństwa. Działacze WZZ aktywnie uczestniczyli w corocznych, zainicjowanych w 1977 r., uroczystościach, poprzedzonych szerokimi akcjami informacyjnymi, przeprowadzanymi przez przedstawicieli wszystkich środowisk opozycyjnych Gdańska, Gdyni i Sopotu. Pomimo intensywnych działań represyjnych podjętych przez Służbę Bezpieczeństwa, takich jak przeszukania mieszkań, aresztowania na 48 godzin czy konfiskaty prasy niezależnej, obchody z każdym rokiem gromadziły coraz większe rzesze trójmiejskiej społeczności. Szykany i aresztowania nie zdołały zniechęcić ludzi, którzy odzyskiwali swoją godność i prawo do pamięci o ofiarach.

The crime committed by the communists in Pomerania in December 1970 was to be erased from social memory. Any attempts to commemorate the victims met with brutal repressions from the Security Service. WZZ activists actively participated in annual celebrations, initiated in 1977 and preceded with broad information campaigns conducted by representatives of all opposition milieux in Gdańsk, Gdynia and Sopot. Despite the Security Service's intensive repressions, such as searching flats, 48-hour detention and confiscation of illegal press, the celebrations attracted larger crowds in the Tri-city every year. The repressions and arrests failed to discourage people who were regaining their dignity and right to commemorate the victims.

IPN 376 4110

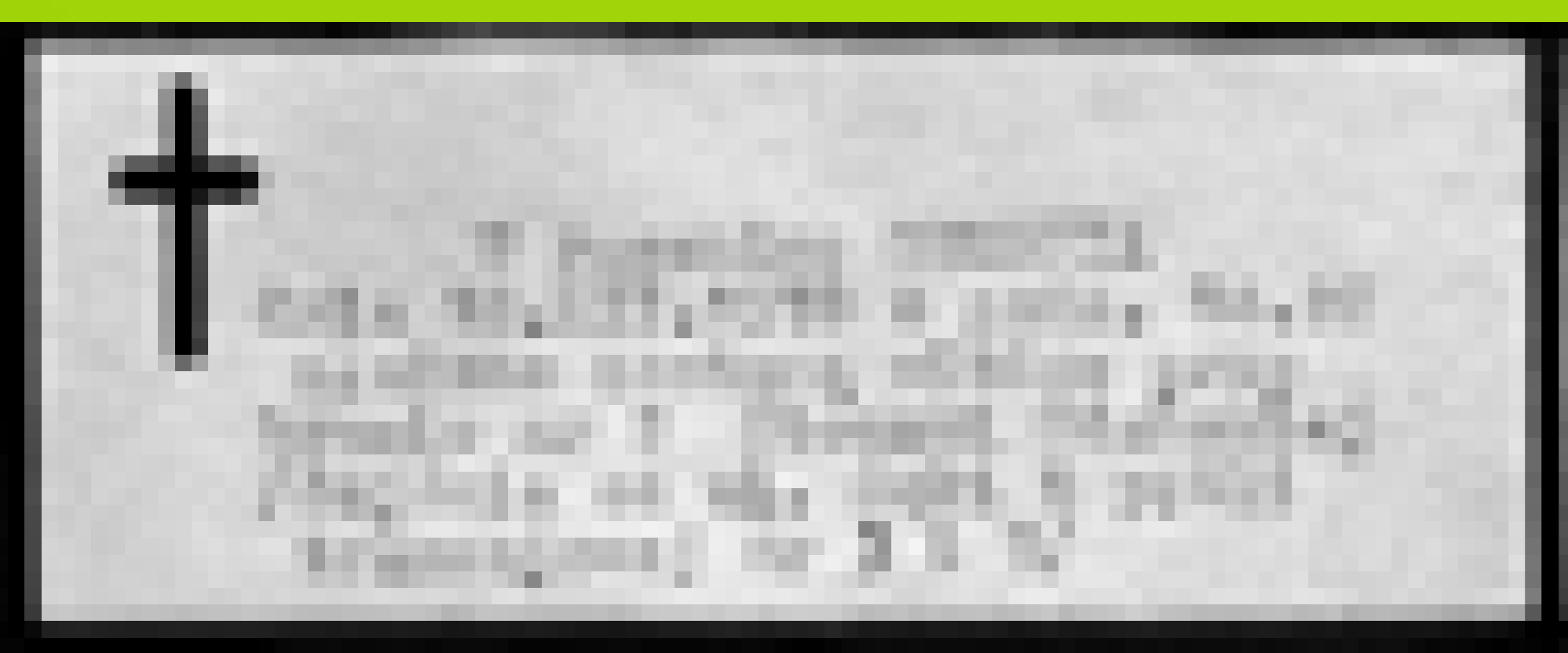
IPN 376 4110

IPN 376 4110

16 grudnia 1977 r. w pobliżu Bramy nr 2 Stoczni Gdańskiej grupa osób związanych z trójmiejskim Studenckim Komitetem Solidarności złożyła wieniec z napisem „Poległym w Grudniu stoczniowcom – studenci”, już po 30 minutach usunięty przez funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa. Fot. ze zbiorów AIPI.

On 16 December 1977 by Gate 2 of the Gdańsk Shipyard a group of people associated with the Tri-city Students' Solidarity Committee laid a wreath saying: "In memory of the shipyard workers killed in December – students." The wreath was removed by the Security Service functionaries just half an hour later.

stoczniowcom – koledzy". Uroczystość trwała około godziny i według relacji SB zgromadziła około 350 osób. Ze zbiorów Andrzeja Kotodzieja.

The 1978 celebrations were planned for 18 December. They were preceded with a distribution of 3,000 smaller and 500 larger leaflets informing of the date and time of wreath laying. The repressions of the security apparatus intensified – 14 WZZ and SKS activists were detained for 48 hours on 17 December. Nevertheless, the opposition, united for the common cause, was too strong and determined not to be discouraged. The WZZ, RMP and SKS activists who were not detained (for instance: Bogdan Borusewicz, Bożena Rybicka, Anna Młynik, Magdalena Madzelewska, Kazimierz Szołach and Dariusz Kobzdej) assembled by Gate 2 of the Gdańsk Shipyard around 2.35 p.m. to lay bouquets and a wreath saying "In memory of the shipyard workers killed in December – colleagues." The celebrations lasted about an hour and, according to the SB report, attracted approximately 350 participants.

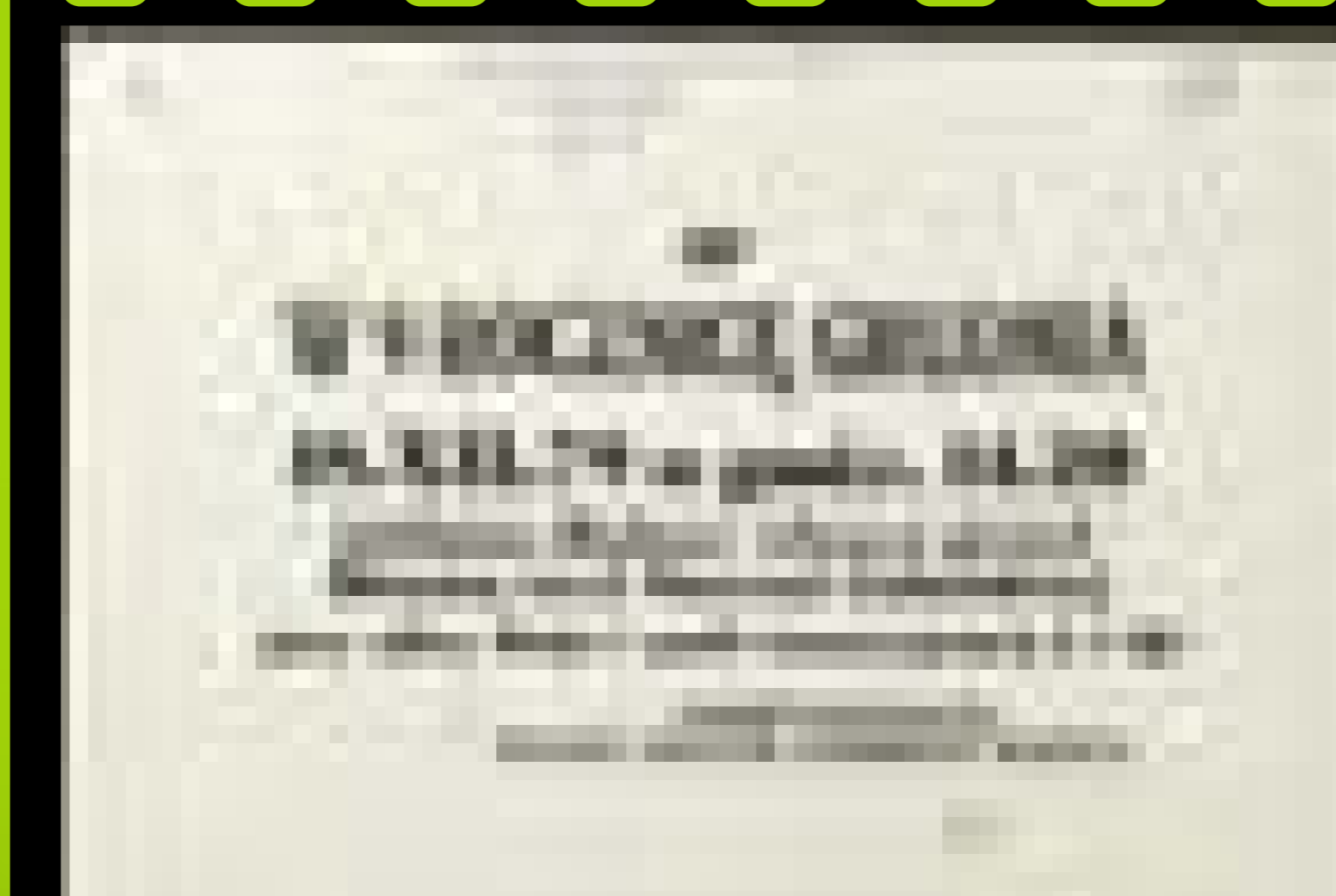
W 1978 r. uroczystość zaplanowano na 18 grudnia. Poprzedził ją kolportaż 3 tys. mniejszych i 500 większych klepsydr informujących o terminie składania wienców. Nasiliły się również represje aparatu bezpieczeństwa. 17 grudnia zatrzymano na 48 godzin czternastu działaczy WZZ i SKS. Siła i determinacja zjednoczonej wspólnym celem opozycji była jednak większa. Około godziny 14.35 pozostający na wolności aktywiści WZZ, RMP i SKS, m.in. Bogdan Borusewicz, Bożena Rybicka, Anna Młynik, Magdalena Madzelewska, Kazimierz Szołach i Dariusz Kobzdej, złożyli pod Bramą nr 2 Stoczni Gdańskiej wiązanki kwiatów oraz wieniec z napisem „Poległym w grudniu stoczniowcom – koledzy". Uroczystość trwała około godziny i według relacji SB zgromadziła około 350 osób. Ze zbiorów Andrzeja Kotodzieja.

IPN 376 4110

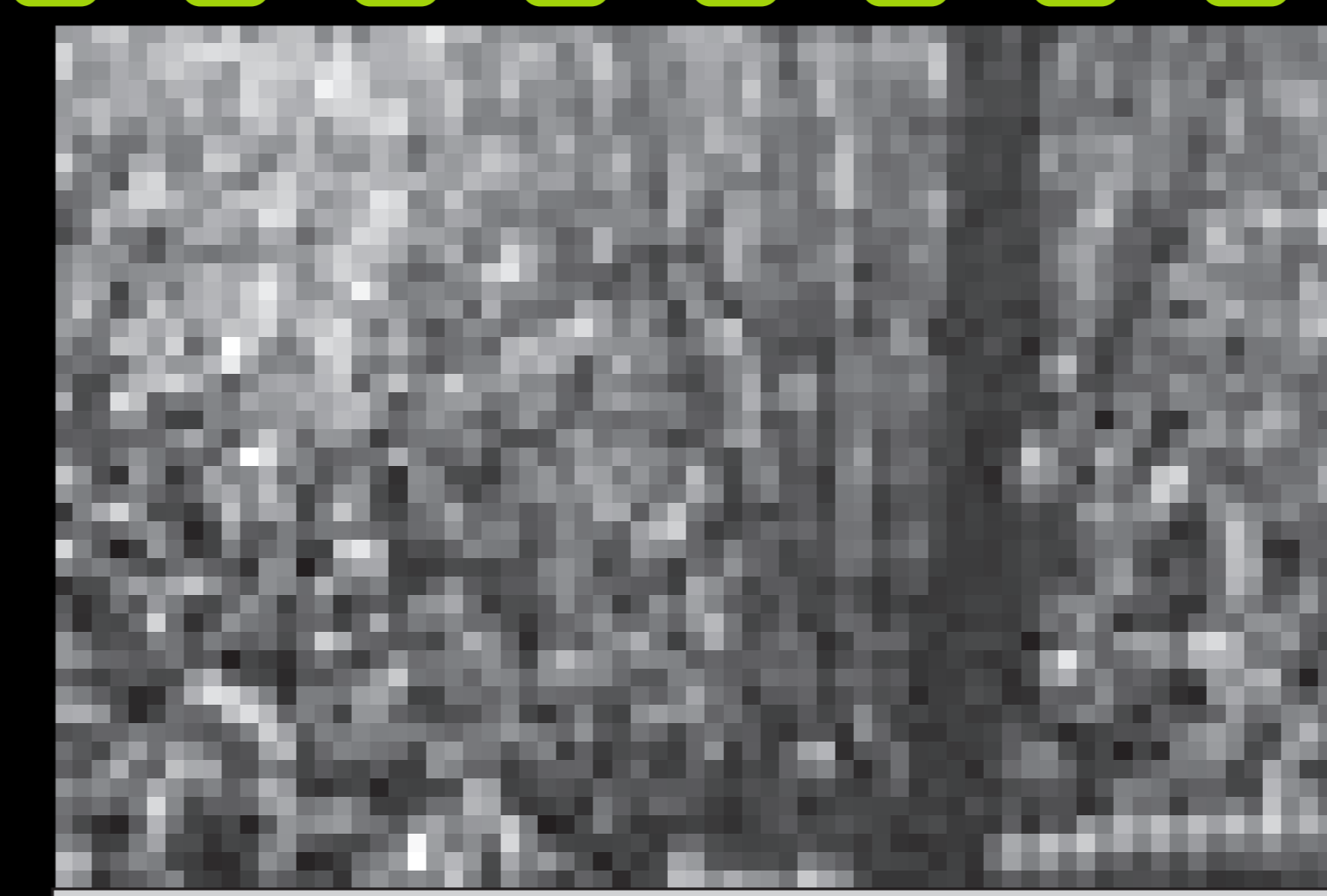
IPN 376 4110

IPN 376 4110

IPN 376 4110

Ze zbiorów Andrzeja Kotodzieja.

18 grudnia 1979 r. liczba zgromadzonych pod Bramą nr 2 Stoczni Gdańskiej sięgnęła 2,5 tys. osób. Fot. ze zbiorów AIPI.

On 18 December 1979 the number of people assembled by Gate 2 of the Gdańsk Shipyard Gate reached 2,500.

WOLNE ZWIĄZKI ZAWODOWE WYBRZEŻA

FREE TRADE UNIONS OF POMERANIA

Komendanta
Woj. MO
Gdańsku

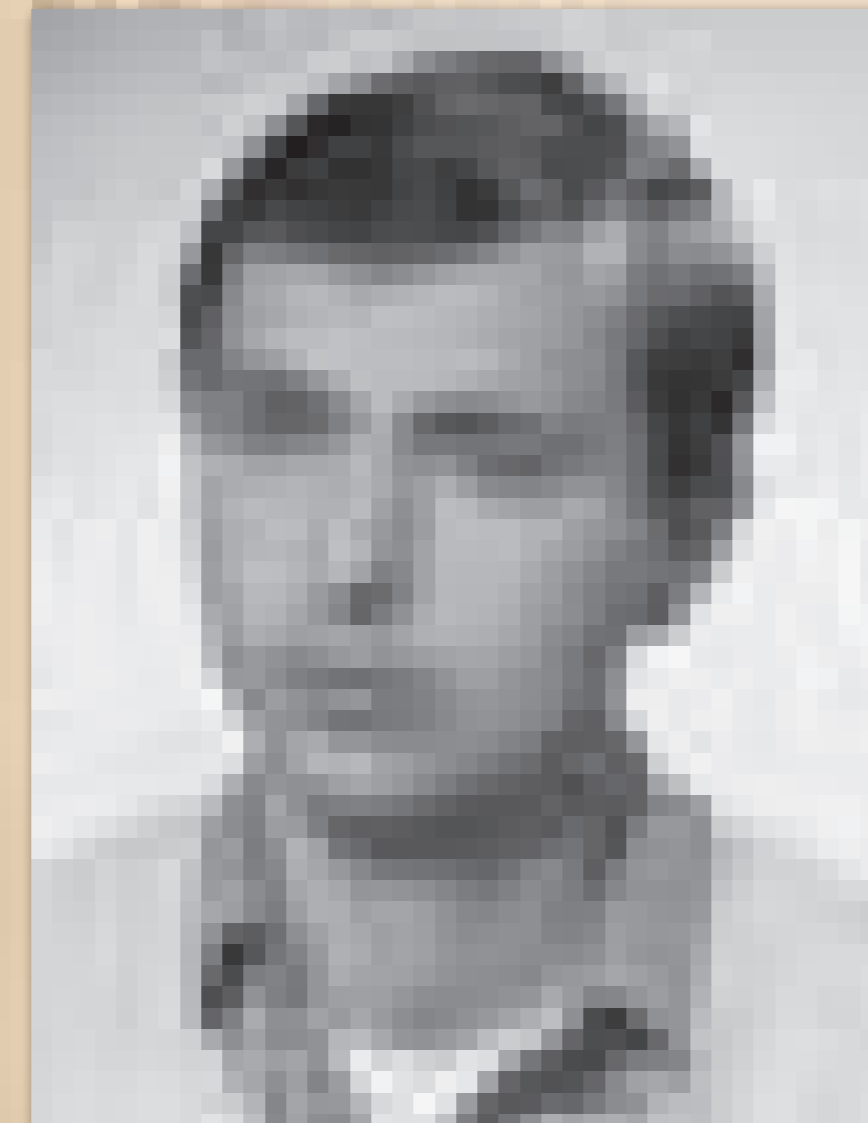
Butkiewicz Andrzej

1955

student Uniwersytetu Gdań-
skiego

Współpracownik WZZ Wybrzeża od 1978, dru-
karz ulotek i niezależnego pisma "Robotnik Wy-
brzeża". Kolporter wydawnictw niezależnych.
Uczestnik niezależnych uroczystości rocznico-
wych 3 Maja, 11 Listopada, Grudnia '70. Wielo-
krotnie zatrzymywany na 48 godzin.

Co-worked with the WZZ of Pomerania since 1978, print-
ed leaflets and independent periodical Robotnik Wy-
brzeża, distributed independent publications. Partic-
ipated in the independent celebrations of the 3rd May
Constitution Day, National Independence Day, and De-
cember 1970 workers' protests in Gdańsk. Frequently
held in custody for 48 hours.

Komendanta
Woj. MO
Gdańsku

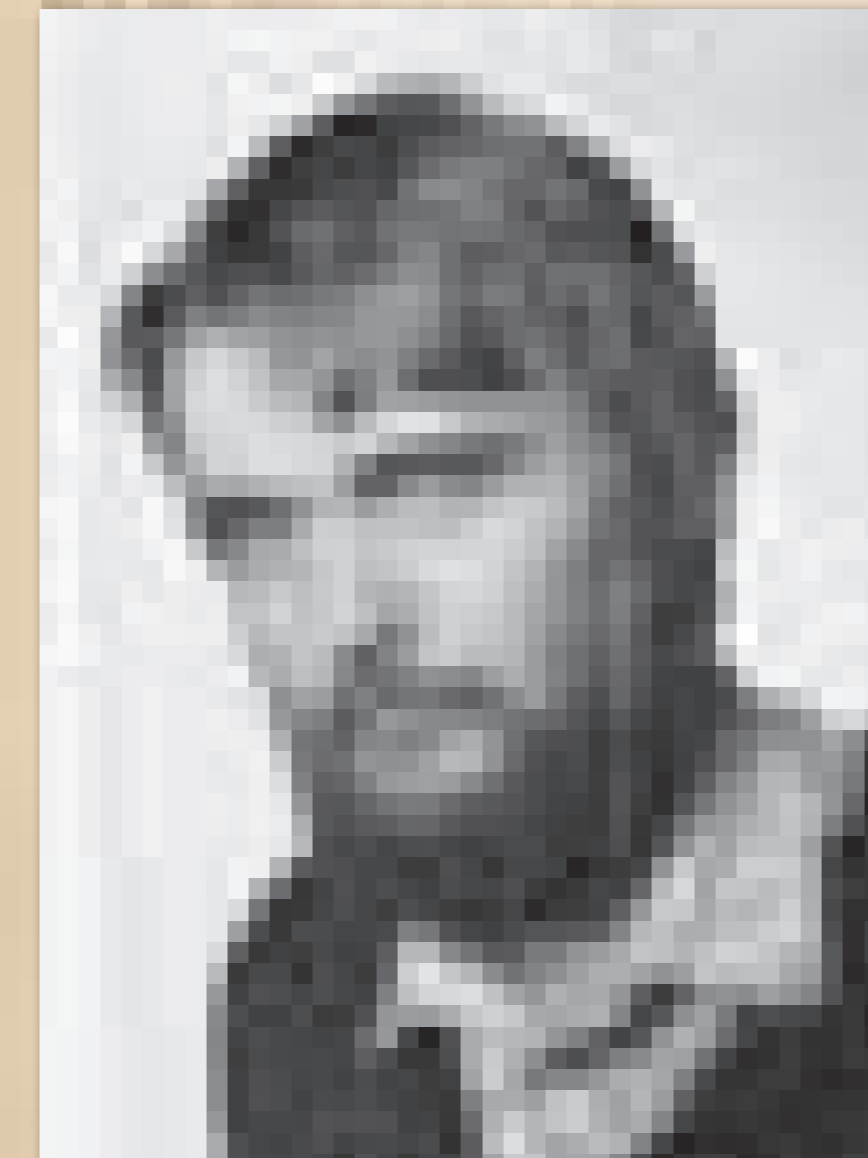
Zborowski Lech

1957

Przedsiębiorstwo MALMOR

Działacz WZZ Wybrzeża od 1979, drukarz
i kolporter pism i wydawnictw niezależnych,
uczestnik akcji ulotkowych i protestacyjnych.
W marcu 1980 kolporter materiałów i uczestnik
akcji plakatowania nawołujących do bojkotu wy-
borów do Sejmu PRL. Uczestnik przygotowań do
strajku w Stoczni Gdańskiej w sierpniu 1980.

Activist of the WZZ of Pomerania since 1979. Distrib-
uted independent periodicals and publications, partic-
ipated in leaflet and protest campaigns. In March 1980
distributed materials and participated in the poster
campaign calling for the boycotting of the Parliament
elections. One of the organisers of the preparations
for the August 1980 strike at the Gdańsk Shipyard.

Komendanta
Woj. MO
Gdańsku

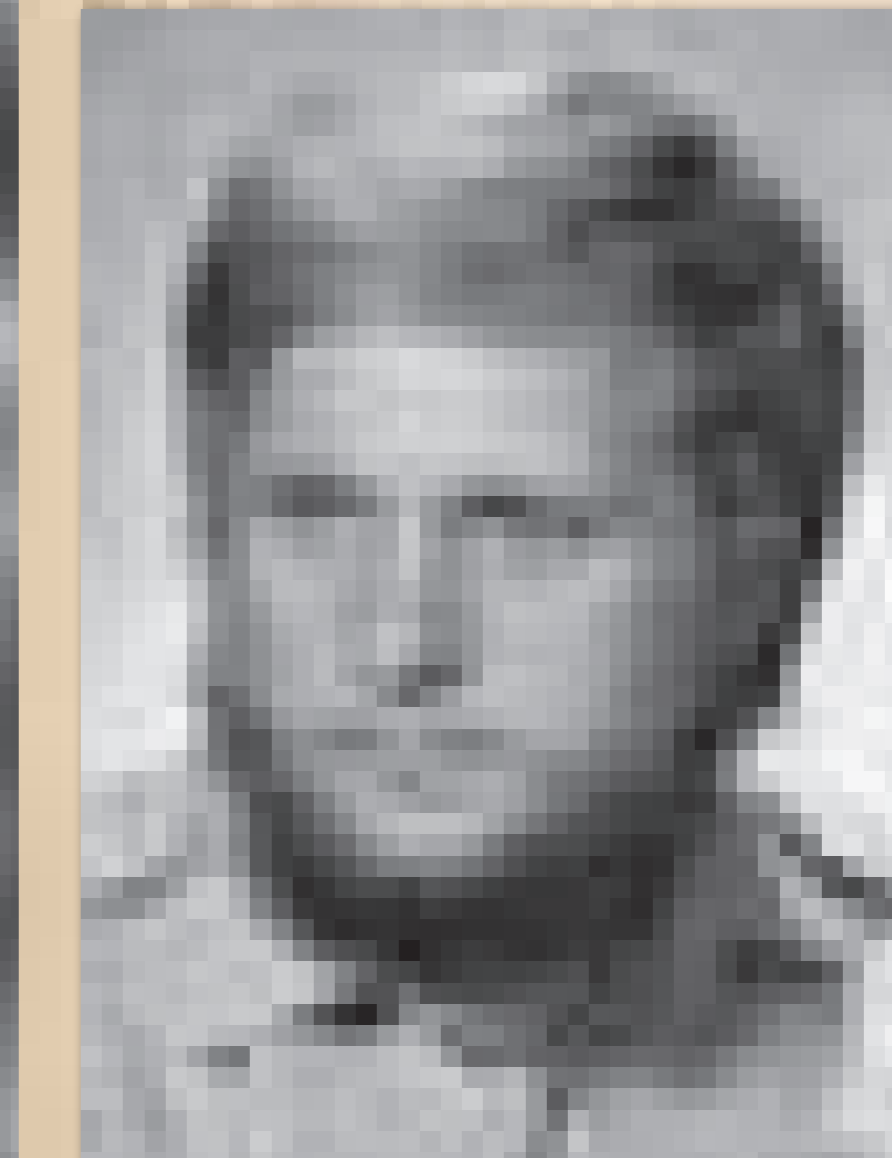
Wojdakowski Tomasz

1956

Zakłady Przemysłu Budowlanego
w Sopocie

Współpracownik WZZ Wybrzeża od 1978, dru-
karz i kolporter prasy niezależnej. Uczestnik
uroczystości patriotycznych 3 Maja, 11 Listo-
pada, Grudnia '70 w Gdańsku.

Co-worked with the WZZ of Pomerania since 1978, print-
ed and distributed independent press. Participated in
the celebrations of the 3rd May Constitution Day, Na-
tional Independence Day, and December 1970 workers'
protests in Gdańsk.

Komendanta
Woj. MO
Gdańsku

Runowski Andrzej

1958

Stocznia Północna im. Bohate-
rów Westerplatte w Gdańsku

Działacz WZZ Wybrzeża od 1980, uczestnik
nielegalnych spotkań i uroczystości rocznico-
wych Grudnia '70 w Gdańsku. Kolporter ulotek
i prasy niezależnej.

Activist of the WZZ of Pomerania since 1980,
participated in illegal meetings. Took part in
the celebrations of the anniversary of the De-
cember 1970 workers' protests in Gdańsk. Dis-
tributed independent leaflets and press.

WSPÓŁPRACA ŚRODOWISK ANTYKOMUNISTYCZNYCH W TRÓJMIĘŚCIE

COOPERATION BETWEEN THE TRI-CITY ANTI COMMUNIST MILIEUX

Specyfiką trójmiejskiej opozycji, a jednocześnie największą jej wartością, było wspólne podejmowanie działań mimo dzielących ją różnic. Dla tych kilkudziesięciu osób najważniejszy cel stanowiła niepodległość i wolność Polski. Pod koniec lat siedemdziesiątych na Wybrzeżu poza Wolnymi Związkami Zawodowymi Wybrzeża działały Ruch Młodej Polski, Ruch Obrony Praw Człowieka i Obywatela, Komitet Obrony Robotników i Studencki Komitet Solidarności. WZZ i „KOR” były głosem środowiska robotniczego, RMP i SKS – studentów i młodej inteligencji.

Opozycję cechowała wymiana poglądów, wspólnota wartości, współpraca przy kolportażu ulotek i prasy niezależnej, wspólne uczestnictwo w niezależnych uroczystościach rocznicowych, tj. uchwalenia Konstytucji 3 Maja, 11 Listopada i Grudnia '70.

The Tri-city opposition's specificity, and at the same time its biggest asset, was that it made decisions together despite the differences between the individual groups. For those several dozen people the main objective was a free and independent Poland. In the late 1970s, the opposition in Pomerania was not only the Free Trade Unions of Pomerania, but also the Young Poland Movement (Ruch Młodej Polski, RMP), Movement for Defence of Human and Civic Rights (Ruch Obrony Praw Człowieka i Obywatela, ROPCİO), Workers' Defence Committee (Komitet Obrony Robotników, KOR), and the Student Solidarity Committee (Studencki Komitet Solidarności, SKS). The WZZ and KOR were the voice of workers, while the RMP and SKS associated students and young intellectuals.

The opposition was characterised by the exchange of ideas, shared values, cooperation on the distribution of leaflets and independent press, and also joint participation in the independent celebrations of the 3rd May Constitution Day, National Independence Day, and December 1970 workers' protests.

Nastąpił nieformalny podział w organizacji uroczystości – RMP przygotowywał obchody świąt 3 Maja i 11 Listopada, a WZZ Wybrzeża – rocznice Grudnia '70. Udział w uroczystościach brali wszyscy, bez względu na przynależność. Fot. ze zbiorów AIPN.

The preparations for the celebrations were informally divided between the RMP (3rd May Constitution Day and National Independence Day) and the WZZ of Pomerania (the December 1970 workers' protests). All members of the organisations took part in the celebrations, regardless of their affiliation.

IPN 376 4110

Przemarsz środowisk antykomunistycznych ulicami Gdańska z Bazyliki Mariackiej pod pomnik Jana III Sobieskiego 3 maja 1980 r. Fot. ze zbiorów AIPN.

Anti communist milieux marching through Gdańsk from St Mary's Church to the John III Sobieski statue, 3 May 1980.

IPN 376 4110

IPN 376 4110

IPN 376 4110

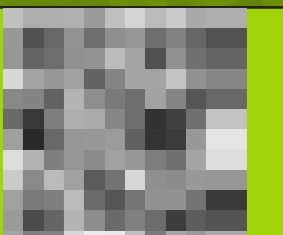
Dariusz Kobzdej przemawiający pod pomnikiem Jana III Sobieskiego w Gdańsku 3 maja 1980 r. Fot. ze zbiorów AIPN.

Dariusz Kobzdej giving a speech beside the John III Sobieski statue, 3 May 1980.

1979 - 11.11.79
JAN ZAPOLNIK
RUCH OBRONY
PRAW CZŁOWIEKA
I OBYWATELA
WZZ

Napis wykonany w celi aresztu Komisariatu Miejskiego MO w Gdańsku-Wrzeszczu przez Jana Zapólnika, zatrzymanego „prewencyjnie” na 48 godzin w przededniu obchodów rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości w 1979 r.

Inscription made by Jan Zapólnik in his cell at the MO station in Gdańsk-Wrzeszcz. Zapólnik was detained 'pre-emptively' for 48 hours on the eve of the 1979 celebrations of the National Independence Day.

WOLNE ZWIĄZKI ZAWODOWE WYBRZEŻA

FREE TRADE UNIONS OF POMERANIA

Komendanta
Woj. MO
Gdańsku

Pienkowska Alina

1952

pielęgniarka Przemysłowej Służby
Zdrowia przy Stoczni Gdańskiej

Działaczka WZZ Wybrzeża od 1978. Wchodziła w skład kolegium redakcyjnego "Robotnika Wybrzeża" oraz brała udział w kolportażu nielegalnych ulotek i pism. Uczestniczka uroczystości rocznicowych Grudnia '70 w Gdańsku.

Activist of the WZZ of Pomerania since 1978, Robotnik Wybrzeża editorial committee member, distributor of illegal leaflets and periodicals. Participated in the celebrations of the anniversary of the December 1970 workers' protests in Gdańsk.

Komendanta
Woj. MO
Gdańsku

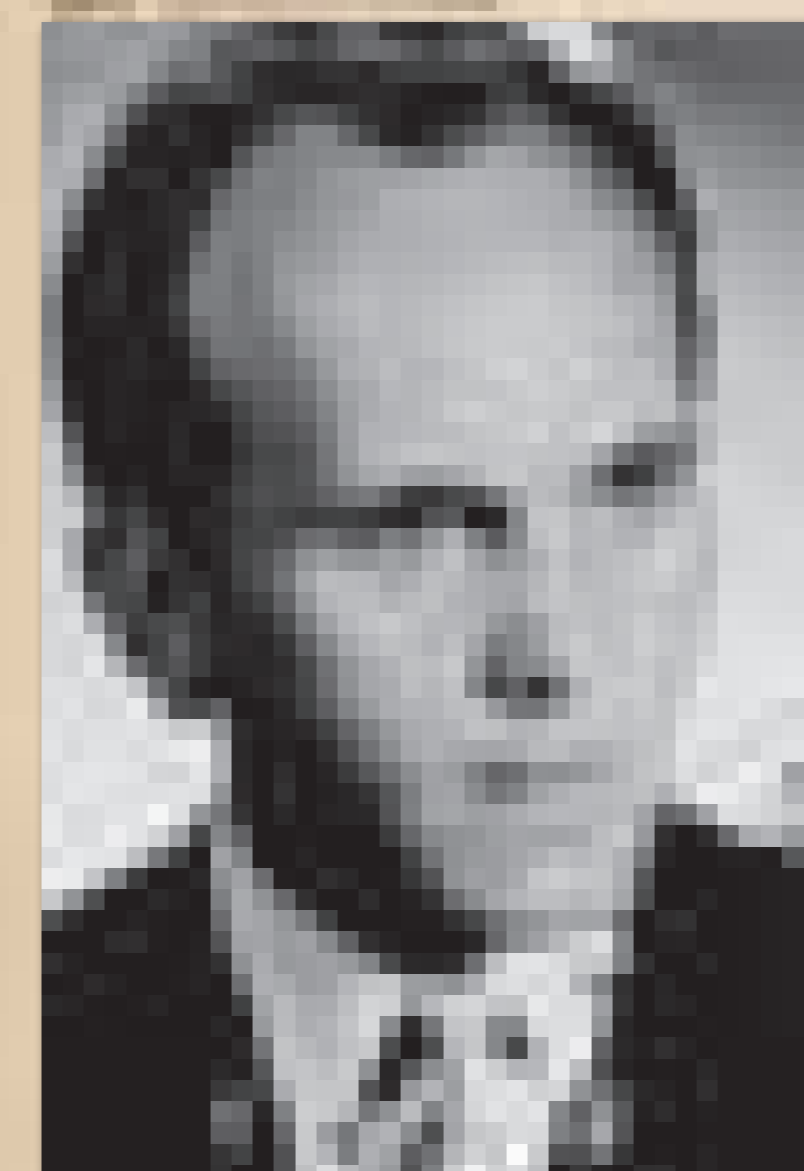
Płońska Maria

1957

studentka Politechniki Gdań-
skiej

Działaczka WZZ Wybrzeża od 1978. Wchodziła w skład kolegium redakcyjnego "Robotnika Wybrzeża" oraz brała udział w kolportażu nielegalnych ulotek i pism. Uczestniczka uroczystości rocznicowych Grudnia '70 w Gdańsku.

Activist of the WZZ of Pomerania since 1978, Robotnik Wybrzeża editorial committee member, and distributor of illegal leaflets and periodicals. Participated in the celebrations of the anniversary of the December 1970 workers' protests in Gdańsk.

Komendanta
Woj. MO
Gdańsku

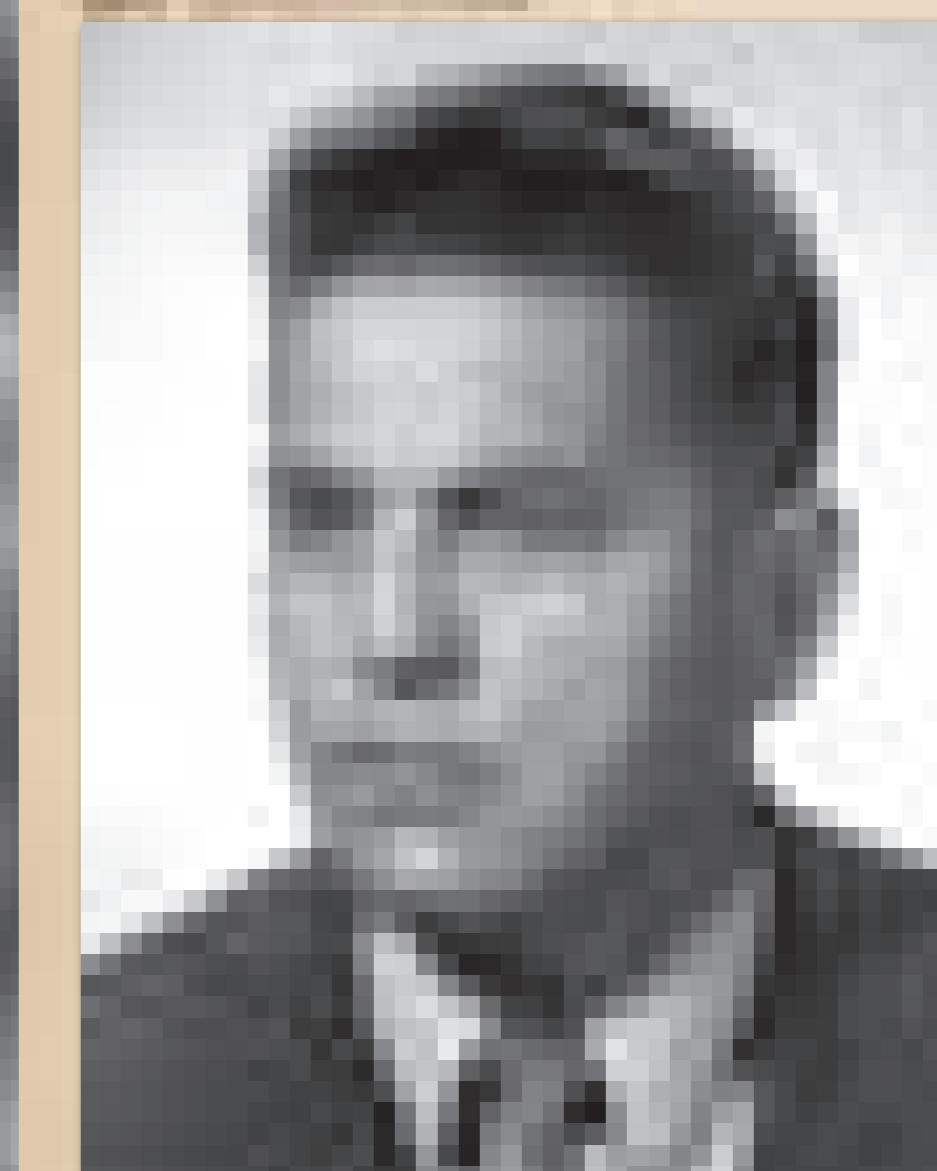
Miatkowski Maciej

1941

Stocznia Gdańska

Działacz WZZ Wybrzeża od 1979, zajmował się m.in. kolportażem pisma "Robotnik". Kilkakrotnie zatrzymywany przez SB na 48 godzin i poddawany rewizjom w miejscu pracy i zamieszkania.

Co-worked with the WZZ of Pomerania since 1979 and distributed Robotnik. Frequently held in custody for 48 hours by the Security Service, subjected to searches in the place of work and place of residence.

Komendanta
Woj. MO
Gdańsku

Szołoch Kazimierz

1932

Stocznia Gdańska

Działacz WZZ Wybrzeża od 1978. Kolporter ulotek i wydawnictw drugiego obiegu. W maju 1978 wspierał głodówkę w obronie aresztowanego Błażeja Wyszkwoskiego. Uczestnik spotkań samokształceniowych i uroczystości patriotycznych Grudnia '70, 3 Maja i 11 Listopada w Gdańsku.

Co-worked with the WZZ of Pomerania since 1978, distributed underground leaflets and publications. In May 1978 supported the hunger strike in defence of the arrested Błażej Wyszkwoski. Participated in self-study meetings and celebrations of the 3rd May Constitution Day, National Independence Day, and December 1970 workers' protests in Gdańsk.

SŁUŻBA BEZPIECZEŃSTWA WOBEC WOLNYCH ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH WYBRZEŻA

THE SECURITY SERVICE AND THE FREE TRADE UNIONS OF POMERANIA

Służba Bezpieczeństwa nie mogła biernie obserwować coraz bardziej skutecznej i zataczającej coraz szersze kręgi działalności antykomunistycznej mieszkańców gdańskiego Wybrzeża. Dysponowała dużym wyborem środków – od inwigilacji przez zastraszanie po represje. Do standardowych działań wymierzonych w opozycję należało rozpracowywanie w ramach spraw operacyjnych, zakładanie podsłuchów, perlustracja korespondencji, obserwacja mieszkań. Powszechne stały się aresztowania bez podawania przyczyny na 48 godzin, szczególnie w przededniu uroczystości upamiętniających ofiary Grudnia '70, przeszukania mieszkań, często bez wymaganego nakazu prokuratorskiego, pobicia przez „nieznanych sprawców”, sankcje karne wymierzone przez wymiar sprawiedliwości, szykany w zakładach pracy. Bezpieka uciekała się również do gróźb wobec rodziny i przyjaciół, usiłując w ten sposób wymusić zmianę postawy lub wycofanie się z aktywnej działalności.

The Security Service could not passively watch the increasingly effective and spreading of anti communist activity in the Gdańsk region. It used various methods from surveillance through intimidation to repressions. The standard activity aimed against the opposition included surveillance carried out within the framework of operational cases, planting wiretaps, correspondence control, and observation of flats. The SB frequently used 48-hour detention without giving a cause, particularly on the eve of the celebrations commemorating the December 1970 victims, flat searches, often without a warrant, assaults by 'unknown perpetrators', penal sanctions imposed by the judiciary and harassment in the workplace. The security apparatus also threatened activists' family and friends to force them to change their attitude or give up their activity.

Fot. ze zbiorów AIPN.

Kierownictwo Wydziału III Służby Bezpieczeństwa KW MO w Gdańsku w latach 1978-1980 zajmującego się represjami wobec WZZ Wybrzeża:

Directors of Department III of the Security Service of the Provincial Headquarters of People's Militia in Gdańsk, which repressed the WZZ of Pomerania during 1978-1980:

Czesław Wojtalik – zastępca naczelnika Wydz. III SB KW MO w Gdańsku

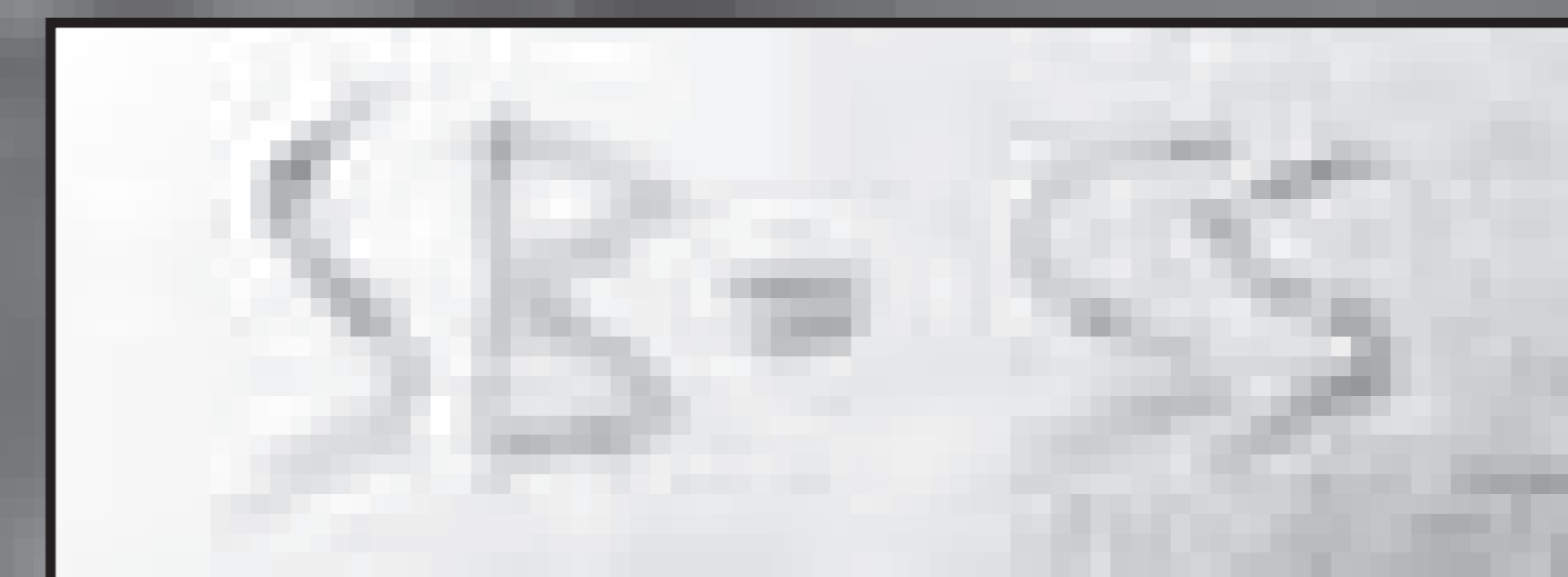
Wojciech Raniewicz – naczelnik Wydz. III SB KW MO w Gdańsku

Jerzy Domski – zastępca naczelnika Wydz. III SB KW MO w Gdańsku

Czesław Wojtalik – Department III Deputy Head

Wojciech Raniewicz – Department III Head

Jerzy Domski – Department III Deputy Head

Napis wykonany przez Jana Zapalnika w celi aresztu Komisariatu Miejskiego MO w Gdańsku Wrzeszczu w 1979.

Inscription made by Jan Zapalnik in his cell at People's Militia station in Gdańsk Wrzeszcz, 1979.

Antoni Sokołowski

Jedną z pierwszych ofiar gdańskiej bezpieki został Antoni Sokołowski, który za namową Krzysztofa Wyszkowskiego podpisał deklarację założycielską Wolnych Związków Zawodowych Wybrzeża. Został on zmuszony przez władze komunistyczne i aparat represji do wycofania się z dalszej działalności w WZZ. Fot. ze zbiorów AIPN.

One of the first victims of the Gdańsk SB was Antoni Sokołowski, who, encouraged by Krzysztof Wyszkowski, signed the Founding Declaration of the Free Trade Unions of Pomerania. Sokołowski was forced by the communist authorities and the repression apparatus to discontinue his activity in the WZZ.

Edwin Myszk

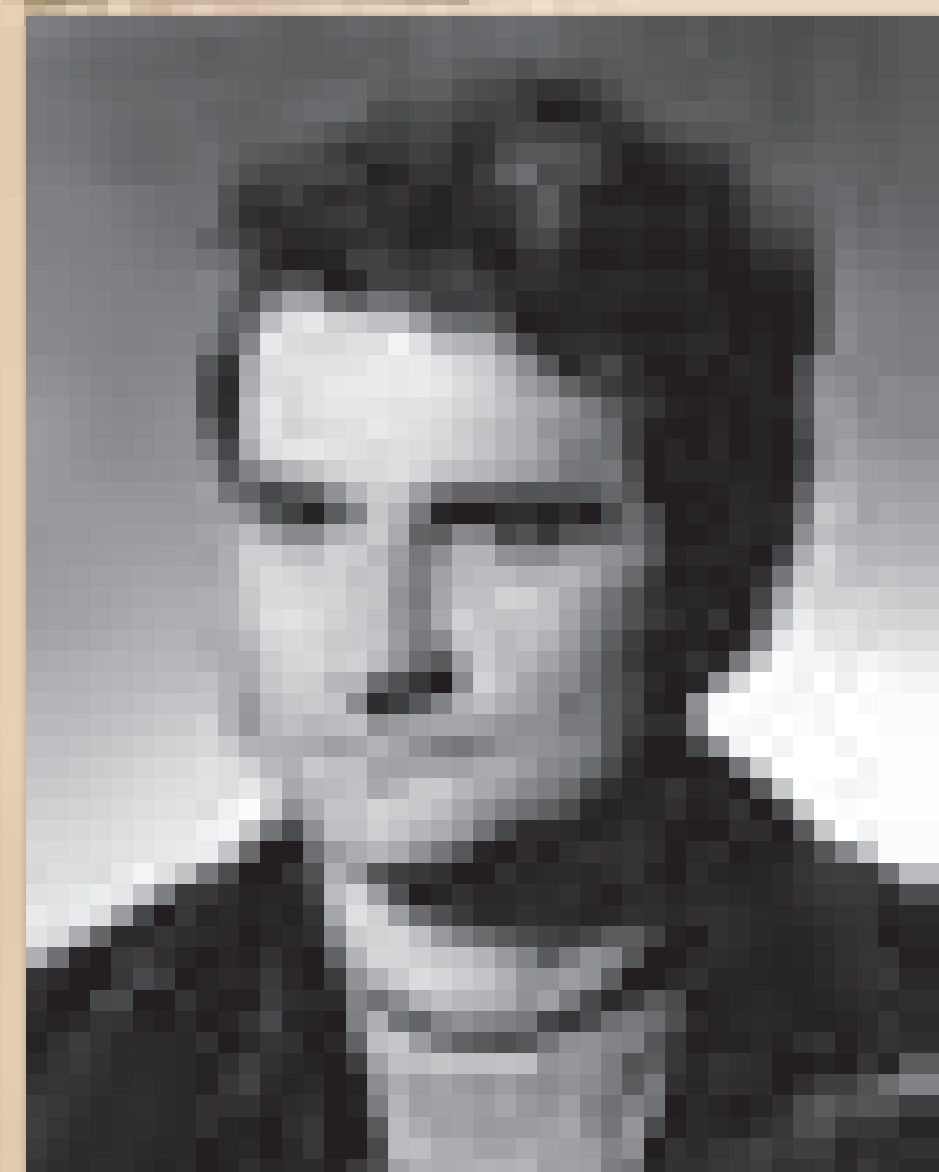
Podstawę pracy operacyjnej Służby Bezpieczeństwa stanowiło jednak wykorzystywanie tajnych agentów. W ścisłym kierownictwie Wolnych Związków Zawodowych Wybrzeża ulokowano bardzo groźnego tajnego współpracownika o pseudonimie „Antoni”, pod którym zakonspirowany został pracownik Stoczni Gdańskiej i redaktor „Robotnika Wybrzeża” Edwin Myszk. Na bieżąco informował on o planowanych działaniach trójmiejskiej opozycji. Fot. ze zbiorów Sławomira Cenckiewiczza.

The Security Service based its operations on secret agents. Edwin Myszk, codename 'Antoni', a very dangerous secret collaborator, was placed in the top management of the Free Trade Unions of Pomerania. A Gdańsk Shipyard employee and Robotnik Wybrzeża editor, 'Antoni' regularly informed the authorities about the Tri-city opposition's plans.

WOLNE ZWIĄZKI ZAWODOWE WYBRZEŻA

FREE TRADE UNIONS OF POMERANIA

Komendanta
Woj. MO
Gdańsku

Wałęsa Lech

1943

Fabryka Urządzeń Budowlanych
"ZREMB" w Gdańsku

Działacz WZZ Wybrzeża od lipca 1978, kolporter pism i wydawnictw antykomunistycznych. Uczestnik uroczystości rocznicowych 3 Maja, 11 Listopada, Grudnia '70 w Gdańsku. Wielokrotnie zatrzymywany i karany przez kolegia ds. Wykroczeń.

Activist of the WZZ of Pomerania since June 1978. Distributed independent periodicals and publications, participated in the celebrations of the 3rd May Constitution Day, National Independence Day, and December 1970 workers' protests in Gdańsk. Frequently held in custody and punished by penal boards.

Komendanta
Woj. MO
Gdańsku

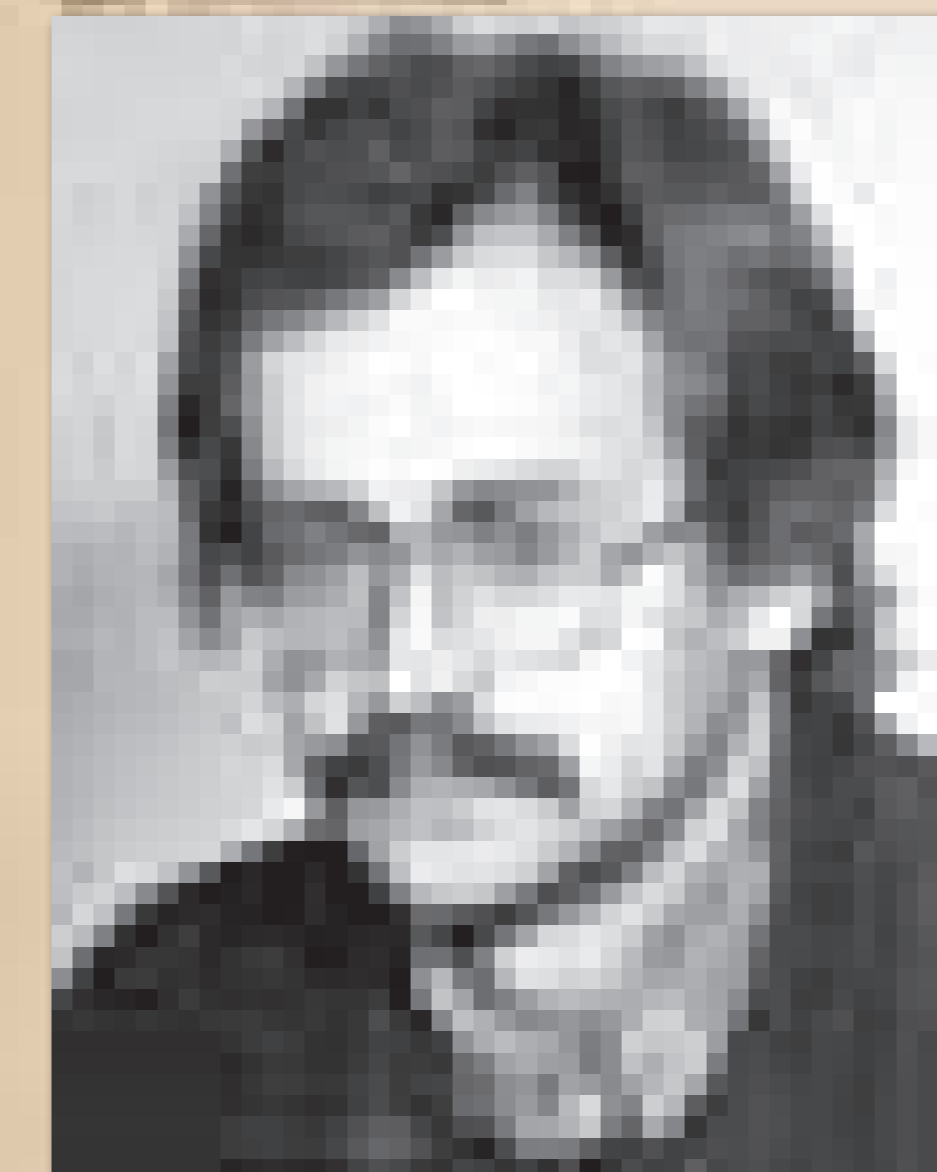
Lis Bogdan

1952

Zakłady Okrętowe Urządzeń Elektrycznych i Automatyki "ELMOR"

Współpracownik WZZ Wybrzeża od kwietnia 1980, współorganizator WZZ Wybrzeża w zakładach "ELMOR" w Gdańsku. Kolporter prasy niezależnej. Zbierał podpisy pod petycją przeciwko decyzji dyrekcji ELMORU dot. przeniesienia służbowego Aliny Pienkowskiej.

Co-worked with the WZZ of Pomerania since April 1980, co-organised the WZZ of Pomerania at the Elmor Plant in Gdańsk and distributed independent press. Collected signatures on the petition against the Elmor management's decision to transfer Alina Pienkowska.

Komendanta
Woj. MO
Gdańsku

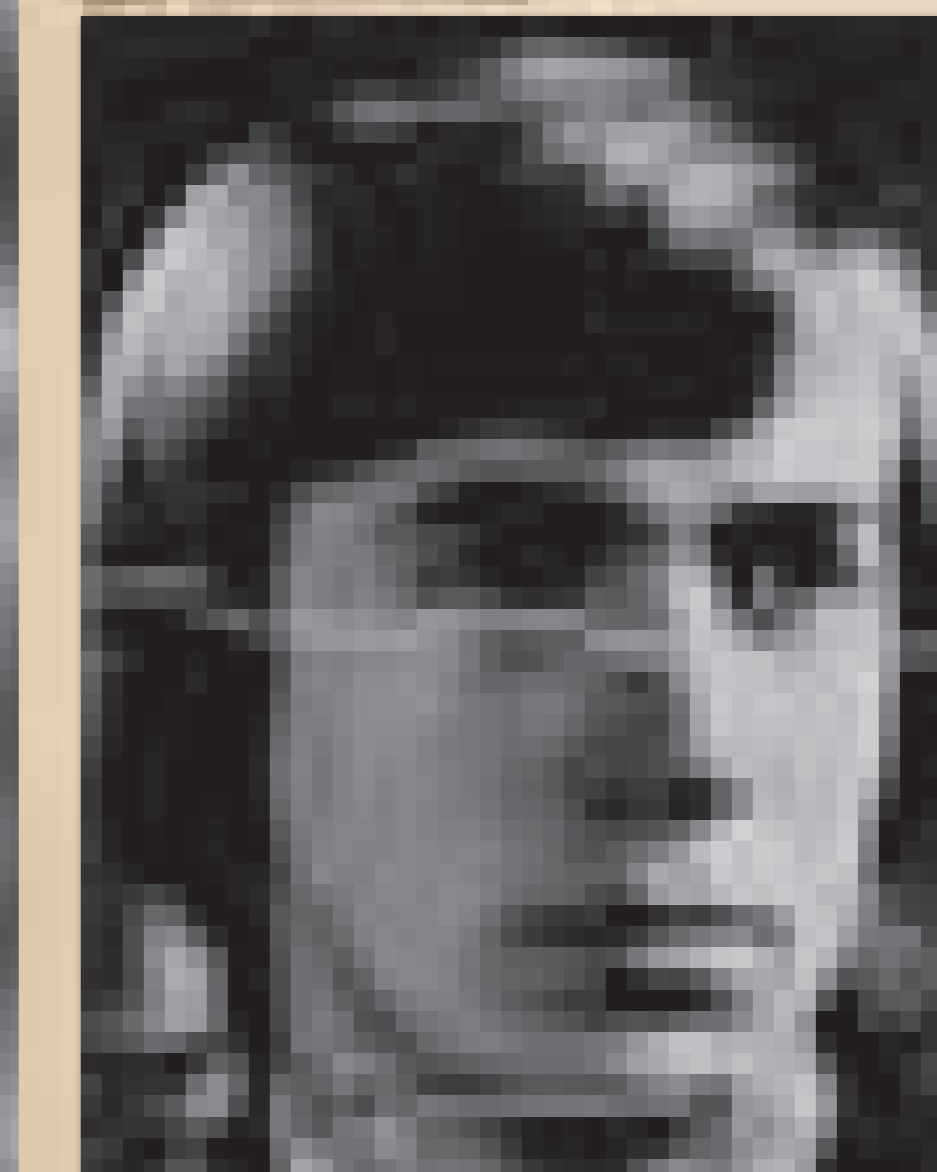
Kapczyński Piotr

1953

Fabryka Urządzeń Okrętowych
TECHMET w Pruszczu Gdańskim

Współpracownik WZZ Wybrzeża od 1978, drukarz i kolporter prasy niezależnej. Uczestnik uroczystości rocznicowych Grudnia '70 w Gdańsku. W czerwcu 1980 współzałożyciel gdańskiego niezależnego Wydawnictwa Alternatywy, w którym wydrukowano ulotki w obronie zwolnionej z pracy w Stoczni Gdańskiej Anny Walentynowicz.

Co-worked with the WZZ of Pomerania since 1978, printed and distributed independent press. Participated in the celebrations of the anniversary of the December 1970 workers' protests in Gdańsk. In June 1980 co-founded the independent 'Alternatywy' Publishing House in Gdańsk, which printed leaflets defending Anna Walentynowicz (dismissed from the Gdańsk Shipyard in August 1980).

Komendanta
Woj. MO
Gdańsku

Męzydło Antoni

1954

student Uniwersytetu Gdańskiego

Współpracownik WZZ Wybrzeża, kolporter pism i wydawnictw niezależnych. Uczestnik uroczystości rocznicowych 3 Maja, 11 Listopada i Grudnia '70 w Gdańsku.

Co-worked with the WZZ of Pomerania, distributed independent periodicals and publications. Participated in the celebrations of the 3rd May Constitution Day, National Independence Day, and December 1970 workers' protests in Gdańsk.

ŚMIERĆ TADEUSZA SZCZEPAŃSKIEGO

WOLNE ZWIĄZKI ZAWODOWE
16
STYCZEŃ
1980

TADEUSZ SZCZEPAŃSKI'S DEATH

16 stycznia 1980 r. w Gdańsku zginął Tadeusz Szczepański, działacz Wolnych Związków Zawodowych Wybrzeża, współpracownik Lecha Wałęsy, pracownik „Elektromontażu”. Jego nagie ciało z nogami obciętymi na wysokości kolan odnaleziono 17 marca w Kanale na Stępce przy przepompowni ścieków na Ołowianka. Wśród najbliższej rodziny Tadeusza Szczepańskiego wątpliwości budzi m.in. miejsce odnalezienia ciała i stan jego rozkładu po ponad dwumiesięcznym przebywaniu w wodzie oraz brak śladów odzieży.

W pierwszej połowie 1980 r. środowiska opozycji antykomunistycznej oskarżały o jego śmierć Służbę Bezpieczeństwa, ale śledztwo w tej sprawie prowadzone przez Prokuraturę Wojewódzką w Gdańsku nie potwierdziło tej wersji zdarzeń. W 2010 r. okoliczności śmierci Tadeusza Szczepańskiego weryfikował podczas dochodzenia prokurator IPN, nie znalazł jednak nowych dowodów w sprawie.

Tadeusz Szczepański, an activist of the WZZ of Pomerania, Lech Wałęsa's co-worker, and Elektromontaż worker, went missing in Gdańsk on 16 January 1980. His naked body, with the legs cut off at the knees, was found on 17 March in the canal by the sewage pumping station on the Ołowianka Island in Gdańsk. The place where the corpse was found, the condition it was in after more than two months in water, the fact that it was naked, etc., seemed suspicious to Szczepański's closest family members.

In early 1980 the anti communist opposition milieu accused the Security Service of his death, but the investigation conducted by the Military Prosecutor's Office in Gdańsk did not confirm that version of events. In 2010 the circumstances of Tadeusz Szczepański's death were verified during an investigation by Prosecutor from the Institute of National Remembrance (Instytut Pamięci Narodowej, IPN) but no new evidence was found.

The place where Szczepański said goodbye to his friends.

Miejsce rozstania z kolegami

Miejsce znalezienia zwłok Tadeusza Szczepańskiego potwierdzone w trakcie wizji lokalnej przez prokuratora IPN

The place where Szczepański's body was found, confirmed during the site inspection conducted by the IPN Prosecutor.

Miejsce znalezienia zwłok wg Prokuratury Wojewódzkiej w Gdańsku w 1980 r.

The place where Szczepański's body was found according to the Provincial Prosecutor's Office in Gdańsk in 1980.

Przypuszczalna droga Tadeusza Szczepańskiego wg Prokuratury Wojewódzkiej w Gdańsku w 1980 r. (hipotetyczne miejsce wypadku)

The route which Tadeusz Szczepański might have taken according to the Provincial Prosecutor's Office in 1980 (the place where the 'accident' might have happened).

Miejsce znalezienia zwłok Tadeusza Szczepańskiego 17 marca 1980 r. w Kanale na Stępce przy przepompowni ścieków na Ołowianka. Fot. ze zbiorów Zenona Kwaki.

The place where Szczepański's body was found. 17 March 1980 – the canal by the sewage pumping station on the Ołowianka Island.

Fot. ze zbiorów Zenona Kwaki

IPN 376 4110

IPN 376 4110

IPN 376 4110

IPN 376 4110

IPN 376 4110

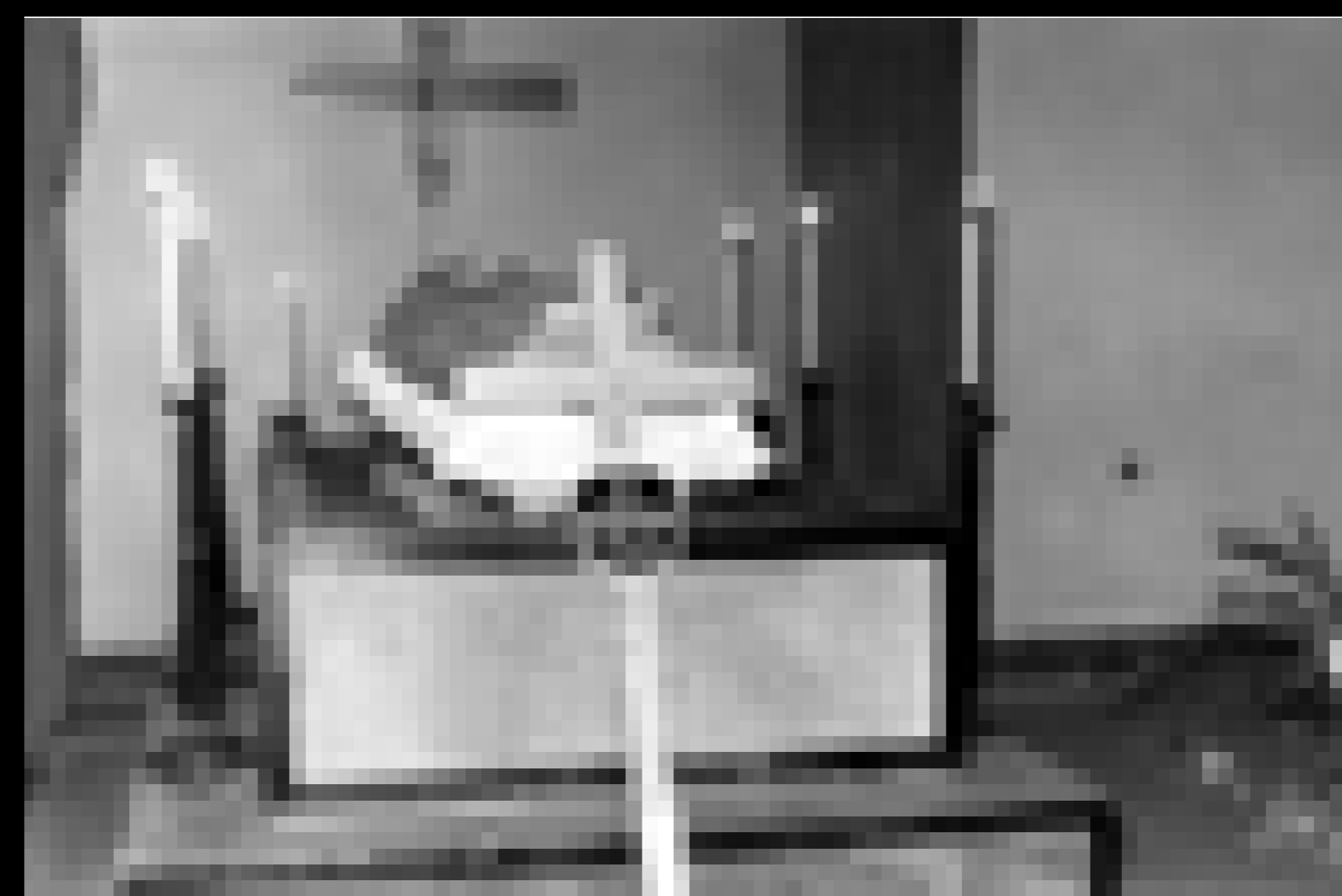
Komunikat o zaginięciu Tadeusza Szczepańskiego z „Dziennika Bałtyckiego”. Fot. ze zbiorów Zenona Kwaki.

Press release regarding Tadeusz Szczepański's disappearance (Dziennik Bałtycki).

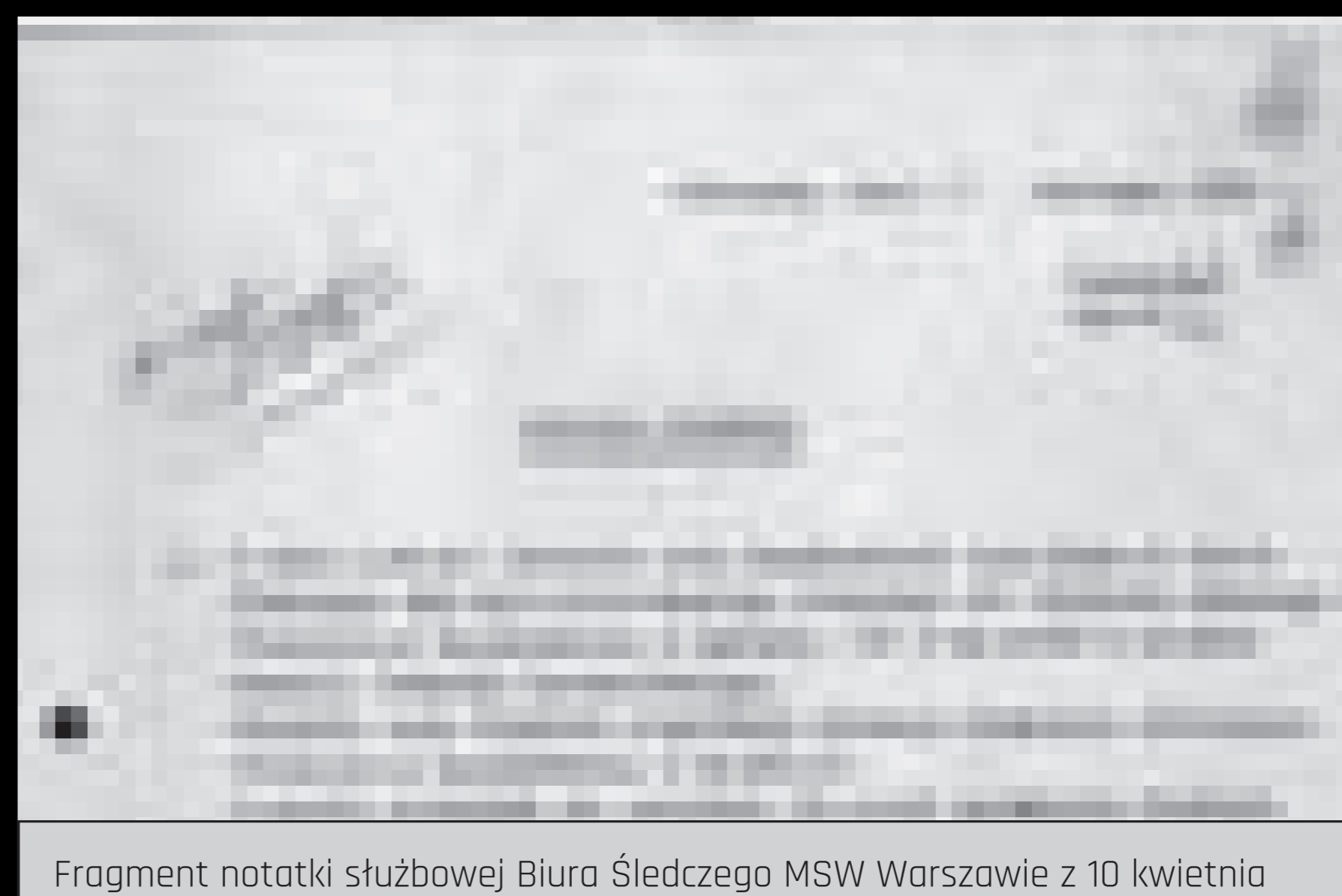
Miejsce odnalezienia ciała Tadeusza Szczepańskiego. Fot. ze zbiorów AIPN.

The place where Tadeusz Szczepański's body was found.

Ceremonia pogrzebowa w kaplicy na cmentarzu Łostowickim w Gdańsku 28 marca 1980 r. Fot. ze zbiorów Zenona Kwaki.

Szczepański's funeral in the chapel at the Łostowicki Cemetery in Gdańsk, 28 March 1980.

Fragment notatki służbowej Biura Śledczego MSW Warszawie z 10 kwietnia 1980 r. zawierającej zalecenia wykonania czynności uzupełniającej do śledztwa ws. śmierci Tadeusza Szczepańskiego.

Fragment of a memo from the Ministry of Internal Affairs' Bureau of Investigation in Warsaw, dated 10 April 1980, ordering additional activities in the investigation into Tadeusz Szczepański's death.

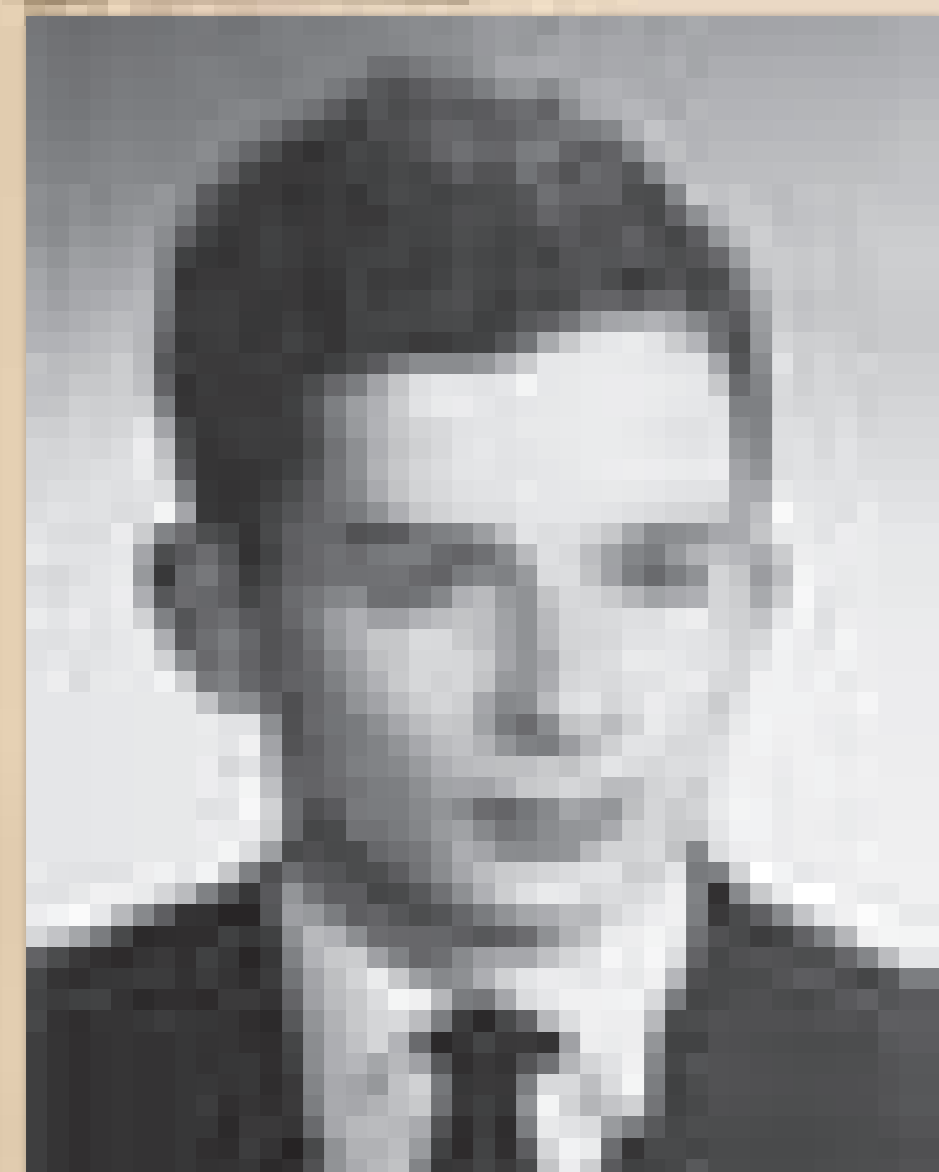

Współpracownicy Tadeusza Szczepańskiego z WZZ Wybrzeża z gdańskich Stogów. Od lewej; Kazimierz Żabczyński, Lech Wałęsa z synami Bogdanem i Przemysławem, Sylwester Niezgoda i Leon Stobiecki. Fot. Józef Dragoń.

Tadeusz Szczepański's co-workers from the WZZ of Pomerania from the Gdańsk quarter of Stogi. From left to right; Kazimierz Żabczyński, Lech Wałęsa with his sons Bogdan and Przemysław, Sylwester Niezgoda and Leon Stobiecki.

WOLNE ZWIĄZKI ZAWODOWE WYBRZEŻA

FREE TRADE UNIONS OF POMERANIA

Komendanta
Woj. MO
Gdańsku

Kaczyński Lech

1949

pracownik naukowy Katedry Prawa Pracy Uniwersytetu Gdańskiego

Działacz WZZ Wybrzeża od 1978, prowadził wykłady z prawa pracy ze szczególnym uwzględnieniem metod obrony przed represjami ze strony Służby Bezpieczeństwa i dyrekcji zakładów pracy.

Co-worked with the WZZ of Pomerania since 1978. Provided help in specific cases of repression. Gave lectures on labour law, focusing on methods of protection from repression by the Security Service and workplace management. Distributed the KSS KOR periodical Robotnik.

Komendanta
Woj. MO
Gdańsku

Felski Bogdan

1956

Stocznia Gdańska

W latach 1979-80 współpracownik WZZ Wybrzeża, kolporter wydawnictw drugiego obiegu. Współorganizator strajku w Stoczni Gdańskiej w obronie zwolnionej z pracy Anny Walentynowicz w sierpniu 1980.

During 1979-1980 co-worked with the WZZ of Pomerania, distributed underground publications. Co-organised the strike at the Gdańsk Shipyard in defence of Anna Walentynowicz, who was dismissed in August 1980.

Komendanta
Woj. MO
Gdańsku

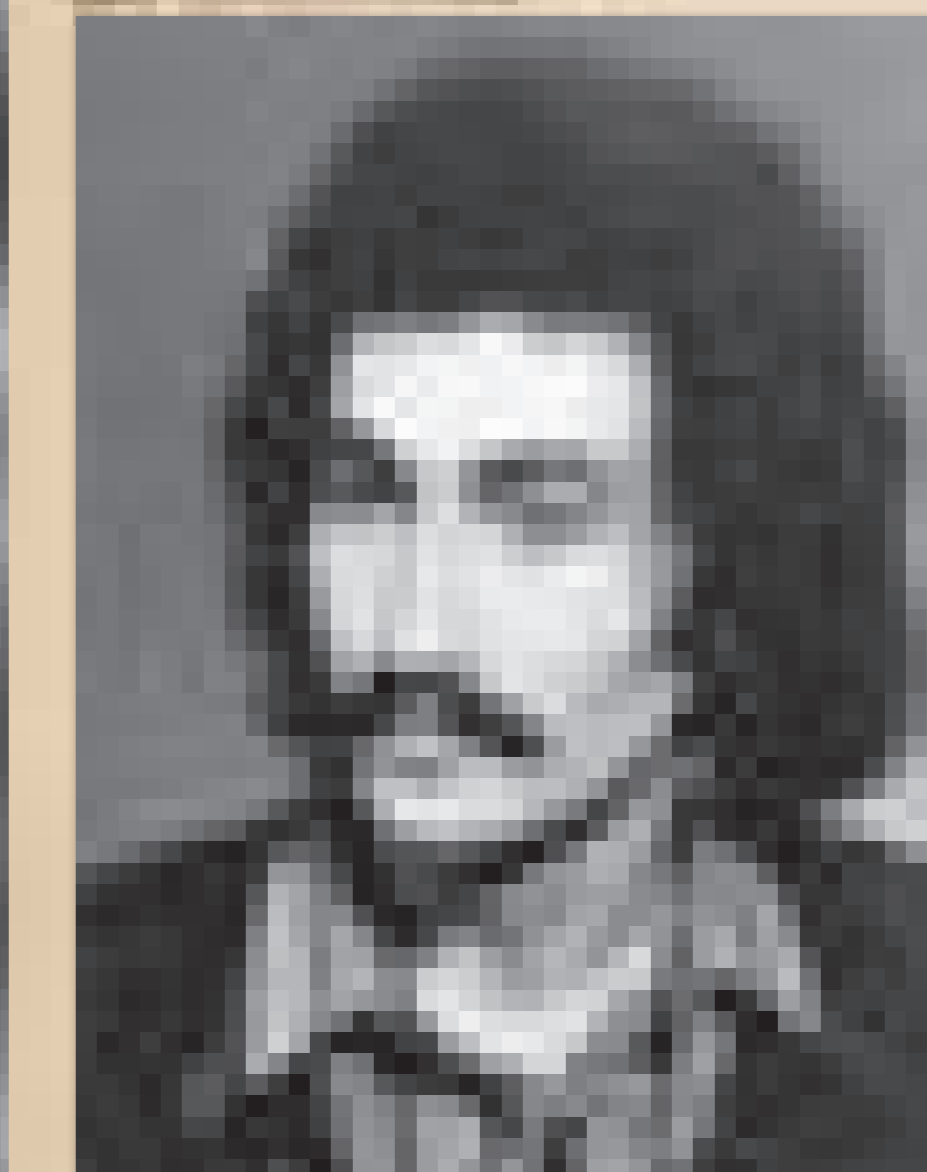
Ludwik Prądyński

1956

Stocznia Gdańska

Współpracownik WZZ Wybrzeża, uczestnik spotkań organizowanych przez Bogdana Borusewicza. Kolporter pism i wydawnictw niezależnych, uczestnik akcji ulotkowych i protestacyjnych. Jeden z organizatorów przygotowań do strajku w Stoczni Gdańskiej w sierpniu 1980.

Co-worked with the WZZ of Pomerania, participated in the meetings organised by Bogdan Borusewicz, distributed independent periodicals and publications, participated in leaflet and protest campaigns. One of the organisers of the preparations for the August 1980 strike at the Gdańsk Shipyard.

Komendanta
Woj. MO
Gdańsku

Maciejewski Kazimierz

1950

Fabryka Urządzeń Okrętowych
Techmet w Pruszczu Gdańskim

Współpracownik WZZ Wybrzeża od 1978. Kolporter ulotek i prasy niezależnej. Uczestnik uroczystości rocznicowych 3 Maja, 11 Listopada i Grudnia '70 w Gdańsku.

Co-worked with the WZZ of Pomerania since 1978, distributed leaflets and independent press. Participated in the celebrations of the 3rd May Constitution Day, National Independence Day, and December 1970 workers' protests in Gdańsk.

WOLNE ZWIĄZKI ZAWODOWE POMORZA ZACHODNIEGO

FREE TRADE UNIONS OF WESTERN POMERANIA

Apel Kazimierza Świtonia nawołujący do tworzenia Wolnych Związków Zawodowych, a także przykład kolegów z Trójmiasta przyczyniły się do powołania na Pomorzu Zachodnim trzeciej w Polsce, niezależnej od władz organizacji robotniczej, 11 października 1979 r. grupa osób z Gryfina i Szczecina, związanych z KSS „KOR” i ROPCio, ogłosiła powstanie Komitetu Założycielskiego Wolnych Związków Zawodowych Pomorza Zachodniego. W jego skład weszli: Kazimierz Dobosz, Danuta Grajek, Bronisław Modrzejewski, Andrzej Kamrowski, Tadeusz Kocielewicz, Stefan Kozłowski, Jan Paprocki, Zdzisław Podolski, Jan Witkowski i Mirosław Witkowski.

Podstawą działania związku, tak samo jak na Górnym Śląsku i w Trójmieście, była „obrona interesów ludzi pracy” poprzez kolportaż niezależnych publikacji, plakatów i ulotek oraz organizację spotkań i szkoleń.

Mimo represji ze strony władz komunistycznych nowej organizacji udało się przygotować uroczystości upamiętniające ofiary Grudnia '70, a także rocznicę uchwalenia Konstytucji 3 Maja i odzyskania niepodległości. Sukcesem zakończyła się też inicjatywa stworzenia własnej bazy poligraficznej, czego efektem było wydanie 31 marca 1980 r. pierwszego numeru „Robotnika Szczecińskiego”.

Robotnicy ze Szczecina i Gryfina skupieni wokół WZZ zdobyte doświadczenie wykorzystali w sierpniu 1980 r., przyczyniając się do zwycięstwa „Solidarności” na Pomorzu Zachodnim.

Kazimierz Świtonia's appel to establish Free Trade Unions and the example set by the Tri-city workers contributed to the establishment of the third independent workers' organisation in Poland. On 11 October 1979 a group of people from Gryfino and Szczecin associated with the KOR Social Self-defence Committee (Komitet Samoobrony Społecznej KOR, KSS KOR) and the Movement for Defence of Human and Civil Rights (Ruch Obrony Praw Człowieka i Obywatela, ROPCio) announced the establishment of the Founding Committee of the Free Trade Unions of Western Pomerania (Komitet Założycielski Wolnych Związków Zawodowych Pomorza Zachodniego). It's members were: Kazimierz Dobosz, Danuta Grajek, Bronisław Modrzejewski, Andrzej Kamrowski, Tadeusz Kocielewicz, Stefan Kozłowski, Jan Paprocki, Zdzisław Podolski, Jan Witkowski, and Mirosław Witkowski.

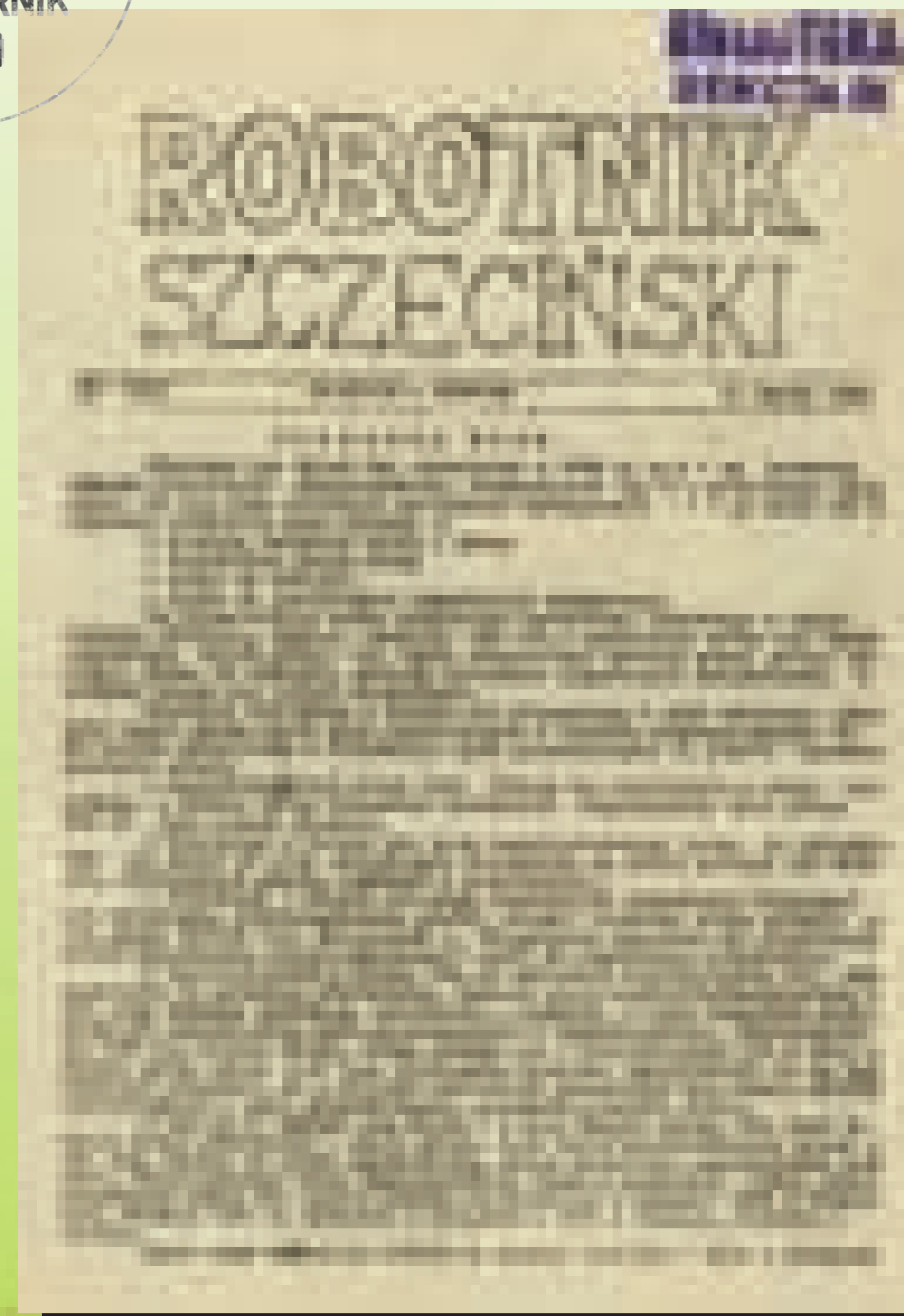
As in Upper Silesia and the Tri-city, the Union's main objective was "protection of workers' interests" through distribution of independent publications, posters and leaflets as well as organisation of meetings and training courses.

Despite the repressions of the communist authorities the new organisation managed to commemorate the victims of the December 1970 workers' protests as well as the 3rd May Constitution Day and the National Independence Day. The initiative to establish its own printing base proved a success, resulting in the publication of the first issue of Robotnik Szczeciński on 31 March 1980.

Workers from Szczecin and Gryfino, associated with the WZZ, used the experience they gained contributing to Solidarity's victory in Western Pomerania in August 1980.

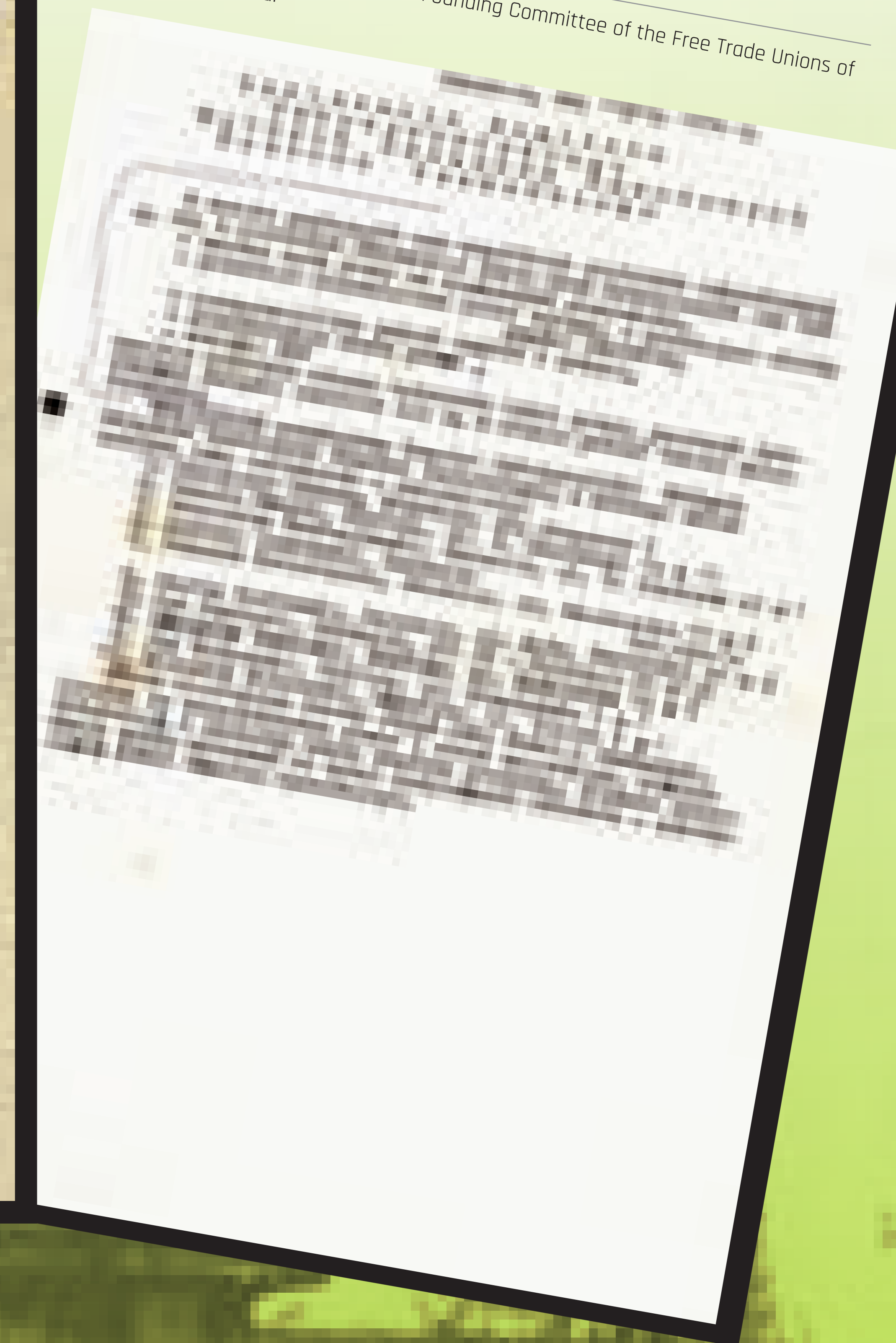
Pierwszy numer pisma WZZ Pomorza Zachodniego „Robotnik Szczeciński” z 31 marca 1980.

The first issue of the periodical of the WZZ of Western Pomerania, Robotnik Szczeciński, dated 31 March 1980.

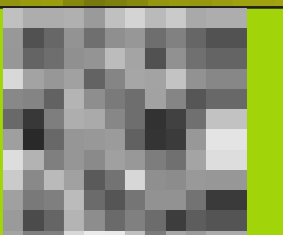

Maszynopis Deklaracji Komitetu Założycielskiego Wolnych Związków Zawodowych Pomorza Zachodniego.

Typescript of the Declaration of the Founding Committee of the Free Trade Unions of Western Pomerania.

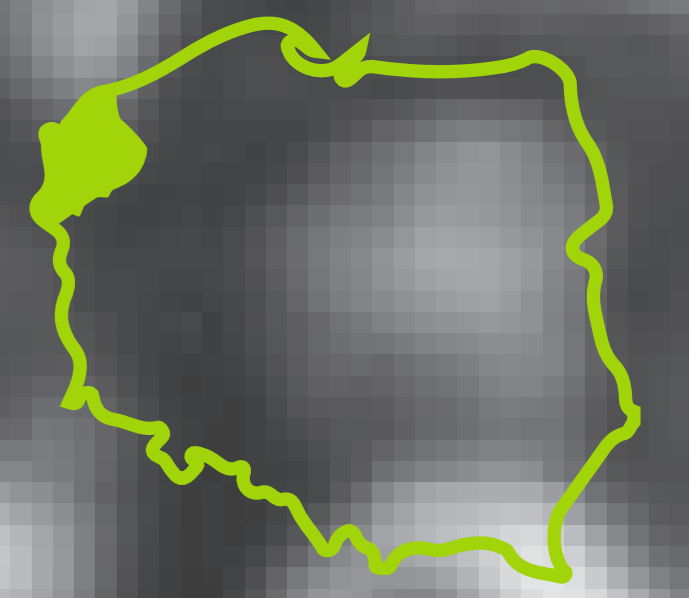

Fot. ze zbiorów AIPN.

WOLNE ZWIĄZKI ZAWODOWE POMORZA ZACHODNIEGO

FREE TRADE UNIONS OF WESTERN POMERANIA

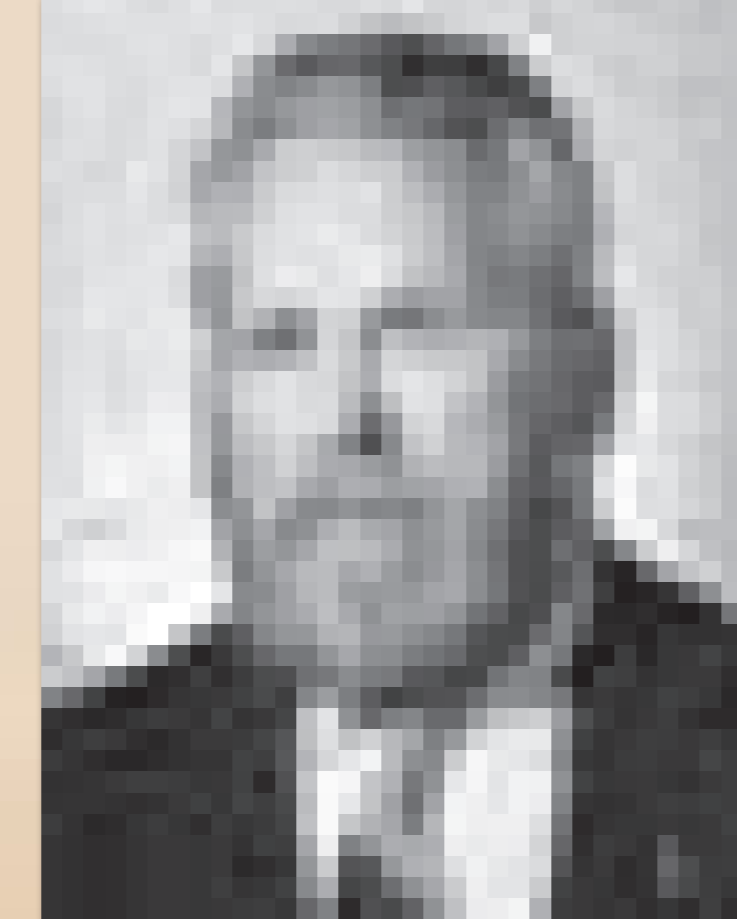

Witkowski Jan 1952

Zespół Elektrowni "Nowa Odra" w Nowym Czarnkowie

Współpracownik KSS KOR, członek redakcji "Robotnika", współzałożyciel WZZ PZ, drukarz i redaktor Robotnika Szczecińskiego.

KSS KOR co-worker and Robotnik editorial staff member. Co-founded the WZZ of Western Pomerania, printed and edited Robotnik Szczeciński.

Dobosz Kazimierz 1928

rencista

Współpracownik KSS KOR w Szczecinie, sygnatariusz deklaracji założycielskiej WZZ PZ.

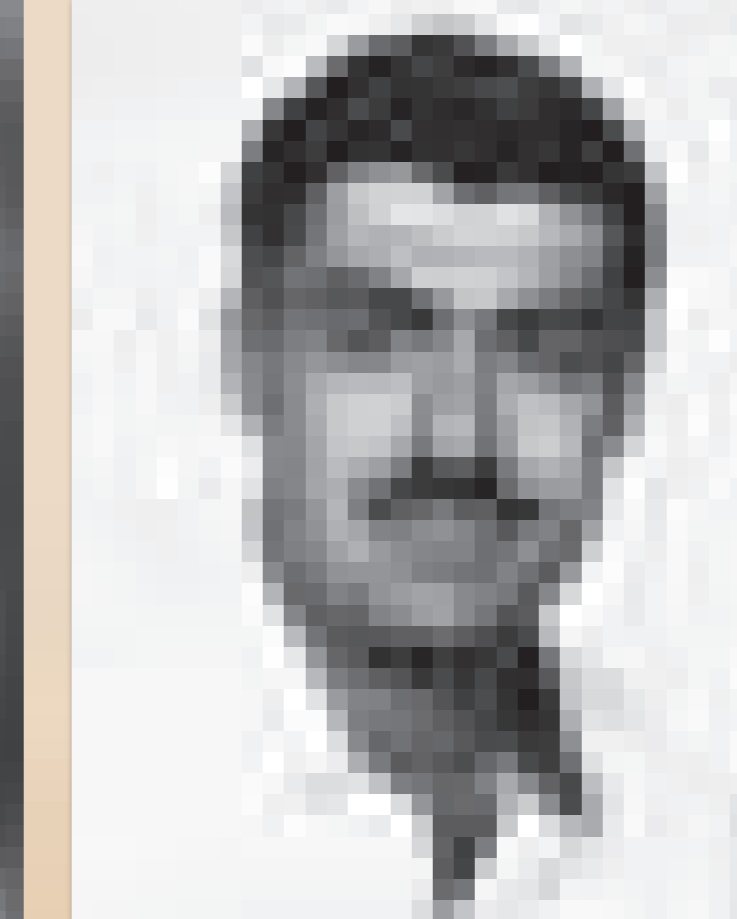
Co-worked with the KSS KOR in Szczecin, signatory of the Founding Declaration of the WZZ of Western Pomerania.

Grajek Danuta 1958

Urząd Pocztowy w Gryfinie

Współpracowniczka KSS KOR w Gryfinie, podpisała deklarację założycielską WZZ PZ, redaktor pisma "Robotnik Szczeciński".

Co-worked with the KSS KOR in Gryfino, signatory of the Founding Declaration of the WZZ of Western Pomerania, and Robotnik Szczeciński editor.

Kocielowicz Tadeusz 1956

brak informacji

Współpracownik KSS KOR, sygnatariusz deklaracji założycielskiej WZZ Pomorza Zachodniego.

KSS KOR co-worker and signatory of the Founding Declaration of the WZZ of Western Pomerania.

Modrzejewski Bronisław 1942

Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Komunikacji Miejskiej w Szczecinie

Współpracownik KSS KOR, sygnatariusz deklaracji założycielskiej WZZ Pomorza Zachodniego.

KSS KOR co-worker and signatory of the Founding Declaration of the WZZ of Western Pomerania.

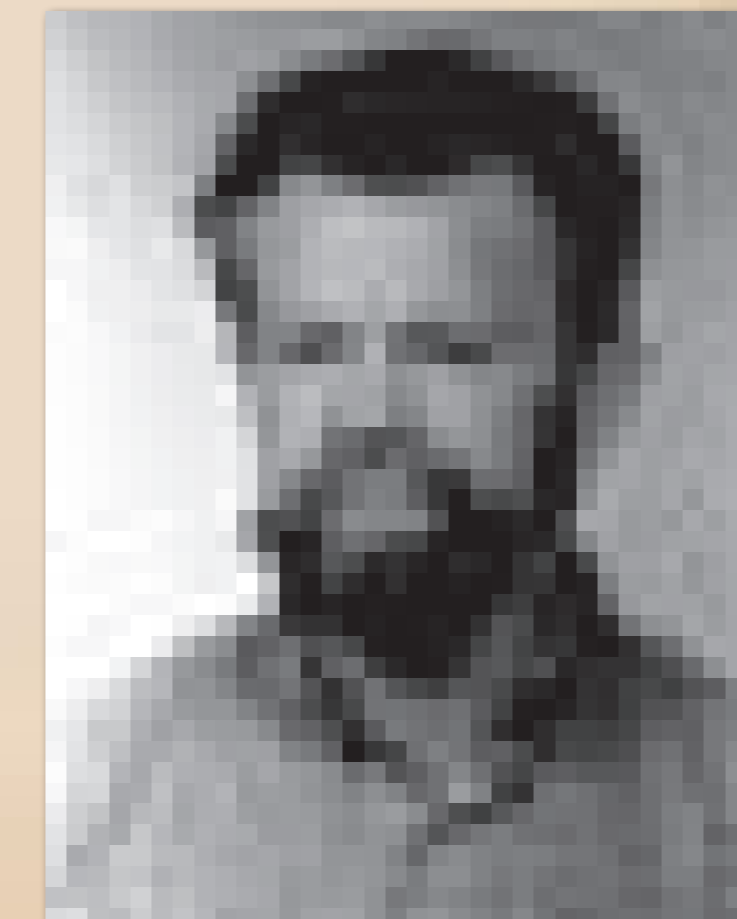

Kozłowski Stefan 1955

Zakłady Mechaniczne "Pomo" w Szczecinie

Działacz Biura Interwencyjnego KSS KOR, współzałożyciel WZZ Pomorza Zachodniego, redaktor "Robotnika Szczecińskiego".

KSS KOR Intervention Bureau activist, co-founder of the WZZ of Western Pomerania, and Robotnik Szczeciński editor.

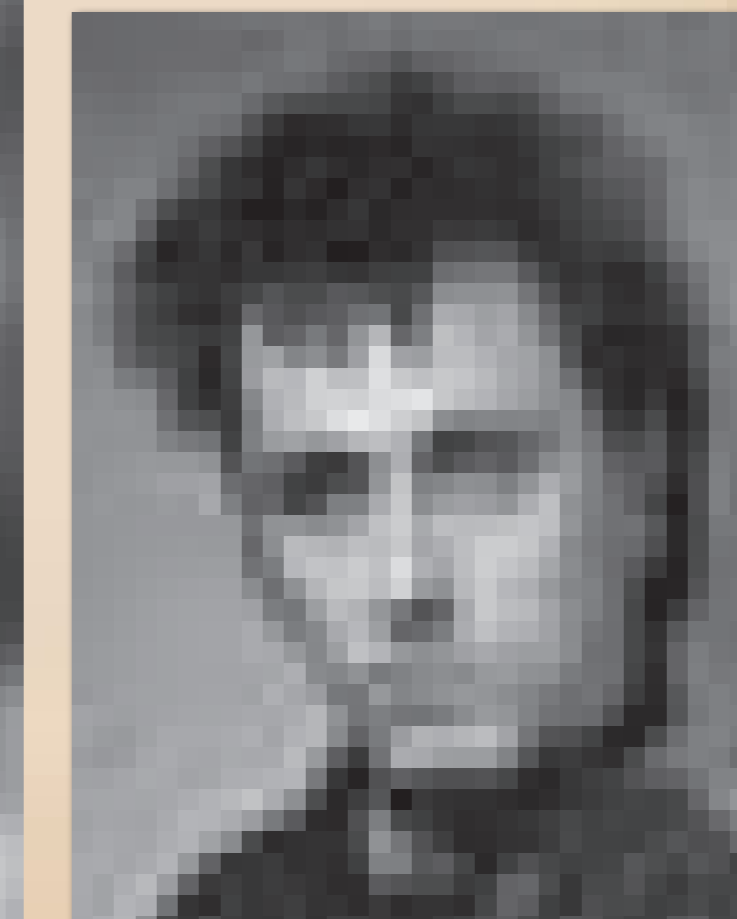

Podolski Zdzisław 1938

Elektrownia "Dolna Odra" w Nowym Czarnkowie

Współpracownik KSS KOR, kolporter "Robotnika", działacz WZZ Pomorza Zachodniego, redaktor "Robotnika Szczecińskiego".

KSS KOR co-worker, Robotnik distributor, activist of the WZZ of Western Pomerania, and Robotnik Szczeciński editor.

Witkowski Mirosław 1955

Zakłady Suchej Destylacji Drewna w Szczecinie

Współpracownik KOR, kolporter Biuletynu Informacyjnego, współpracownik pisma "Robotnik", współzałożyciel WZZ Pomorza Zachodniego, redaktor i drukarz "Robotnika Szczecińskiego".

KSS KOR co-worker, Biuletyn Informacyjny distributor, and Robotnik co-worker. Co-founded the WZZ of Western Pomerania, printed and edited Robotnik Szczeciński.

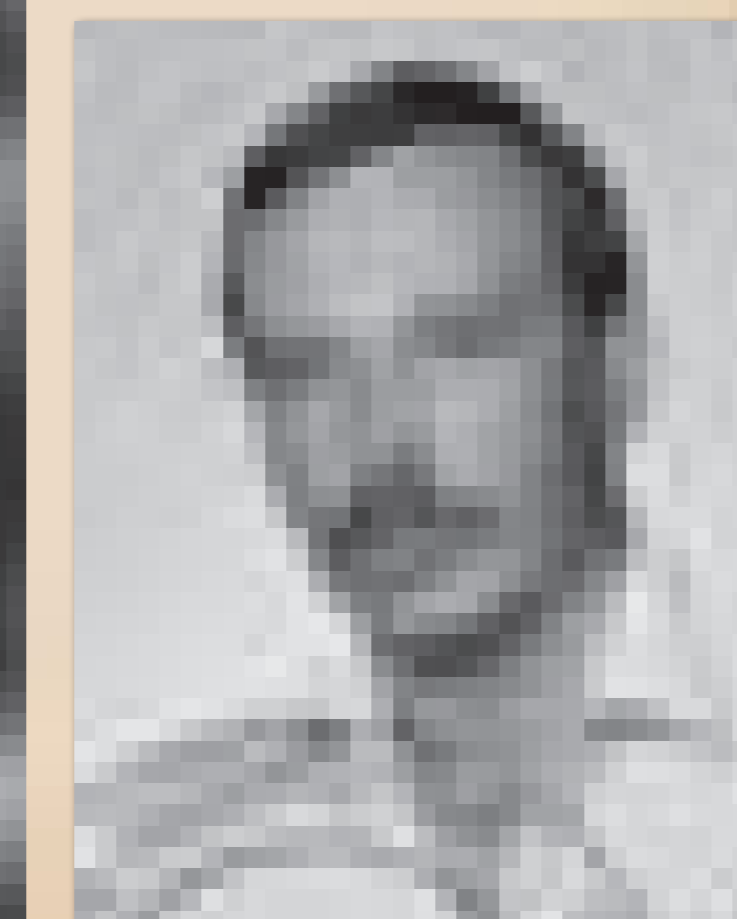

Kamrowski Andrzej 1954

Stocznia im. A. Warskiego w Szczecinie

Współpracownik KSS KOR na terenie Szczecina, sygnatariusz deklaracji założycielskiej WZZ Pomorza Zachodniego, redaktor "Robotnika Szczecińskiego".

KSS KOR co-worker in Szczecin, signatory of the Founding Declaration of the WZZ of Western Pomerania, and Robotnik Szczeciński editor.

Paprocki Jan 1955

brak informacji

Współpracownik KSS KOR, sygnatariusz deklaracji założycielskiej WZZ Pomorza Zachodniego.

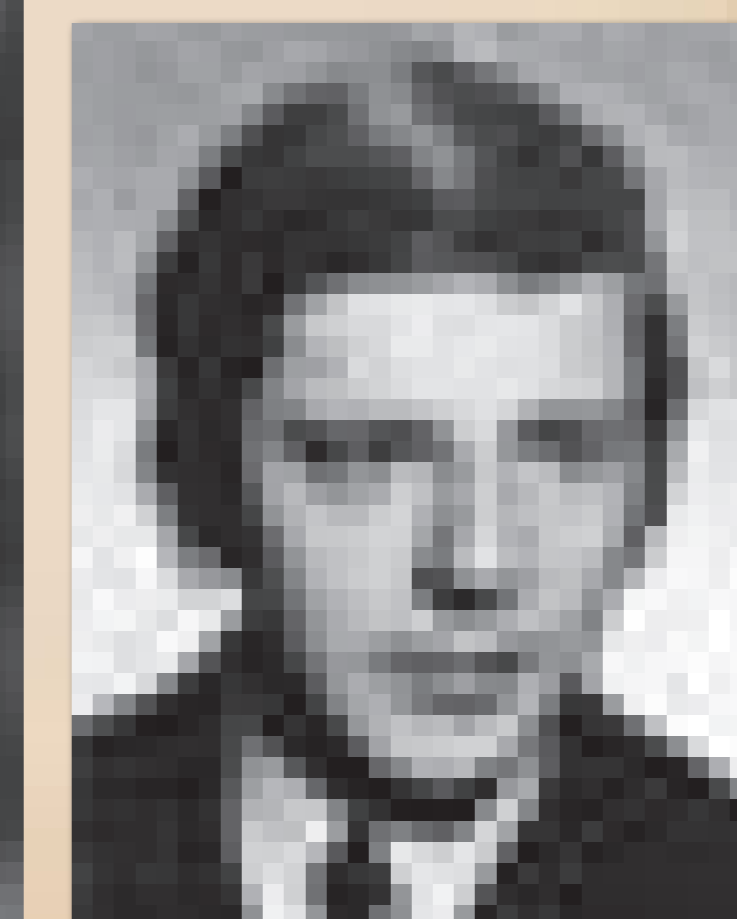
KSS KOR co-worker and signatory of the Founding Declaration of the WZZ of Western Pomerania.

Głowacki Włodzimierz 1956

Fabryka Maszyn Samochodowych "Polmo" w Szczecinie

Współpracownik KSS KOR, sygnatariusz deklaracji założycielskiej WZZ PZ, redaktor "Robotnika Szczecińskiego".

KSS KOR co-worker, signatory of the Founding Declaration of the WZZ of Western Pomerania, and Robotnik Szczeciński editor.

Jadłowski Waldemar 1951

brak informacji

Współpracownik KSS KOR, redaktor "Robotnika Szczecińskiego".

Co-worked with the KSS KOR and WZZ of Western Pomerania, Robotnik Szczeciński editor.

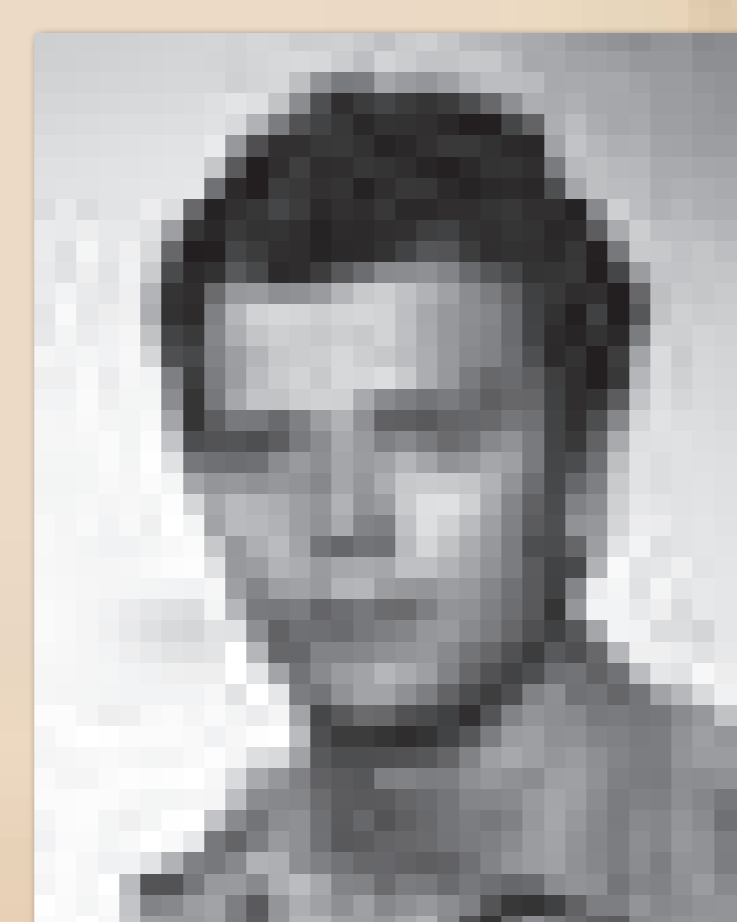

Jakubcewicz Andrzej 1955

Stocznia im. A. Warskiego

Współpracownik KSS KOR i WZZ PZ.

Co-worked with the KSS KOR and WZZ of Western Pomerania.

Jakubcewicz Zbigniew 1959

brak informacji

Współpracownik KSS KOR i WZZ PZ.

Co-worked with the KSS KOR and WZZ of Western Pomerania.

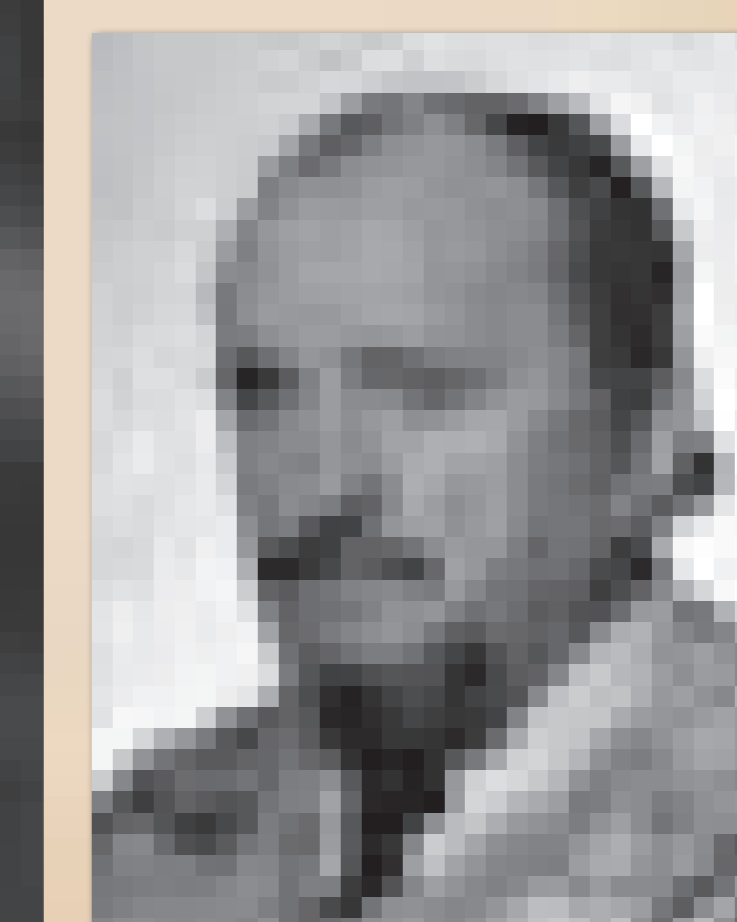

Nowak Jolanta 1955

Rejonowe Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej

Współpracownik KSS KOR i WZZ PZ.

Co-worked with the KSS KOR and WZZ of Western Pomerania.

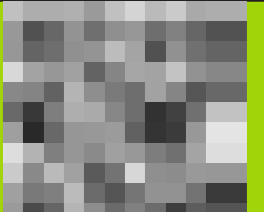

Krystosiak Aleksander 1922

Stocznia Remontowa Parnica w Szczecinie

Współpracownik KSS KOR i WZZ PZ.

Co-worked with the KSS KOR and WZZ of Western Pomerania.

AKCJA BOJKOTU WYBORÓW DO SEJMU I RAD NARODOWYCH

THE CAMPAIGN TO BOYCOTT THE 23 MARCH 1980 ELECTIONS OF THE PARLIAMENT AND NATIONAL COUNCILS

Uchwałą z 17 stycznia 1980 r. Rada Państwa PRL wyznaczyła niedzielę 23 marca jako dzień wyborów do Sejmu PRL i rad narodowych stopnia wojewódzkiego.

W całej Polsce środowiska opozycyjne nawoływały do bojkotu wyborów z uwagi na brak możliwości realnego wpływu na skład Sejmu, brak kontroli społecznej nad przebiegiem głosowania i jego wynikami oraz podyktowany przez władze brak konkurencyjności. Zgodnie z wytycznymi głosy można było oddawać tylko na listę Frontu Jedności Narodu, w większości składającego się z osób wybranych za poprzedniej kadencji, odpowiedzialnych za podwyżki cen poprzedzające robotniczą rewoltę w czerwcu 1976 r. w Radomiu. Wyłoniony w ten sposób Sejm nie byłby reprezentantem społeczeństwa polskiego ani gwarantem niezbędnych przemian wobec pogłębiającego się kryzysu ekonomicznego, politycznego i społecznego, w tym dopuszczenia społeczeństwa do współdecydowania o losie kraju.

Kierując się powyższymi przesłankami, działacze Wolnych Związków Zawodowych Wybrzeża przygotowali okolicznościową ulotkę pt. *Obywatelu*, nawołującą do bojkotu wyborów, podpisaną przez Bogdana Borusewicza, Andrzeja Bulca, Joannę i Andrzeja Gwiazdów, Alinę Pienkowską, Marylę Płańską, Annę Walentynowicz i Lecha Wałęsę.

W Trójmieście od początku marca 1980 r. działacze opozycji antykomunistycznej nasiliли akcje kolportażowe materiałów bezdebitowych, ulotek (*Obywatelu*), „Robotnika” (nr 45) i plakatów zatytułowanych „Wybory”. Systematycznie wzrastała liczba napisów i haseł antywyborczych, szczególnie w klatkach schodowych budynków mieszkalnych. Gdańska bezpieka odnotowała około stu takich napisów, głównie w dzielnicach Zaspa, Przymorze i Stogi.

With an Act of 17 January 1980, the PRL Council of State (Rada Państwa) set the date of the elections to the Parliament and provincial national councils for 23 March (Sunday).

Opposition milieux throughout Poland called for a boycott of the elections as the society could neither really influence the Parliament's composition nor monitor the voting process and its results. The boycott was also aimed against the lack of competition, dictated by the authorities. Following the authorities' guidelines, the citizens could vote only for the Front of National Unity (Front Jedności Narodu, FJN), composed mostly of individuals elected for the previous term who were responsible for the increase in prices which triggered the workers' revolt in June 1976 in Radom. Thus elected Parliament would neither represent the Polish society nor guarantee the transformations necessary due to the deepening economic, political, and social crisis. One of the demands was to allow citizens to participate in deciding about the future of their country.

Consequently, the activists of the Free Trade Unions of Pomerania prepared a special leaflet "To Citizens," calling for a boycott of the elections. It was signed by Bogdan Borusewicz, Andrzej Bulc, Joanna and Andrzej Gwiazda, Alina Pienkowska, Maryla Płańska, Anna Walentynowicz and Lech Wałęsa.

Beginning with early March 1980, the activists of the Tri-city anti communist opposition intensified the campaign to distribute independent, uncensored materials, leaflets "To Citizens," issue 45 of Robotnik, and "Elections" posters. The number of anti-election inscriptions and slogans was systematically increasing, particularly in staircases of residential buildings. The Gdańsk security apparatus reported approximately a hundred such inscriptions, particularly in the Zaspa, Przymorze, and Stogi quarters.

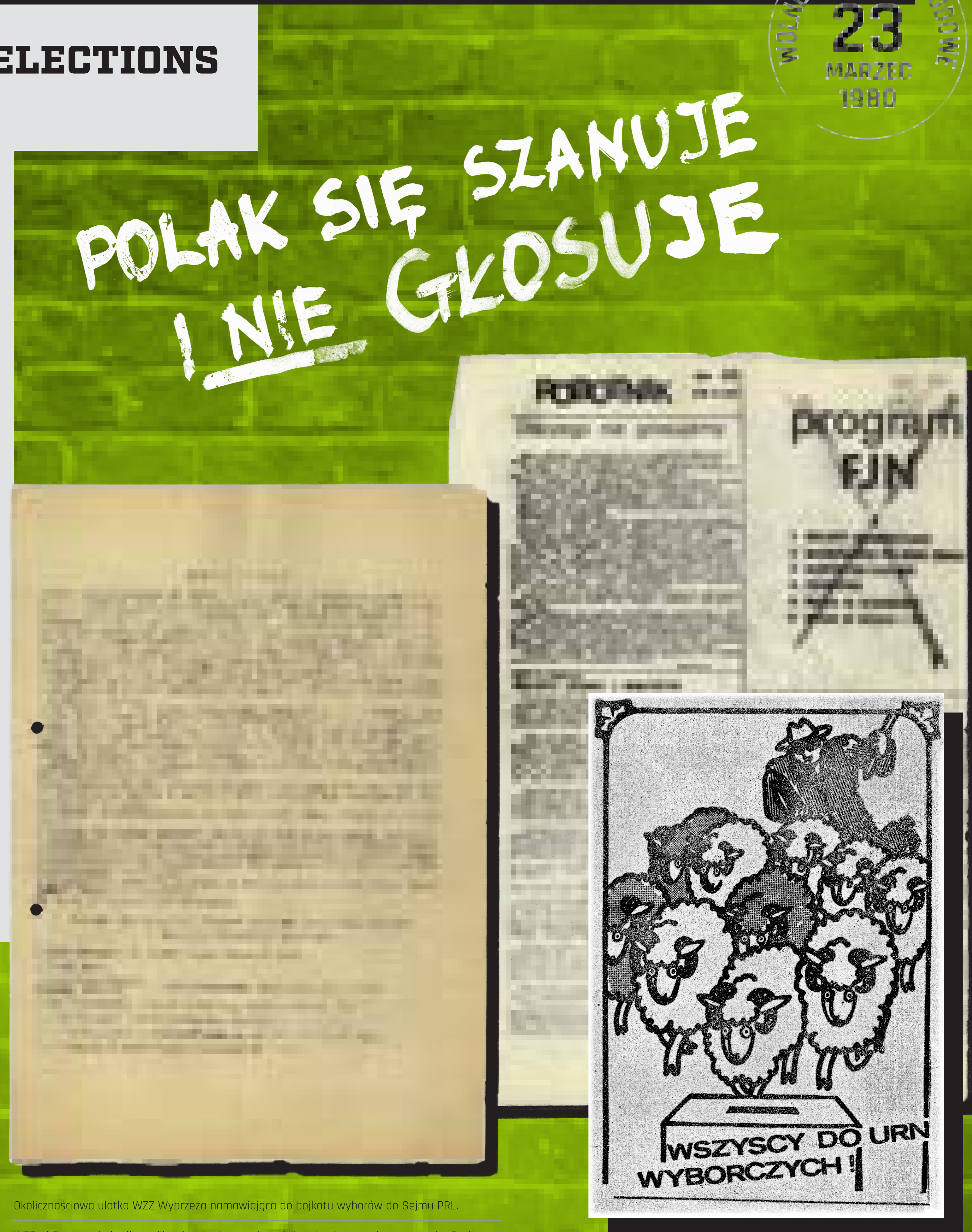
Na siedem dni przed wyborami połączone siły Służby Bezpieczeństwa i Milicji Obywatelskiej przeprowadziły kontrolę operacyjną wszystkich nabożeństw odbywających się w godzinach 8-13 w 37 kościołach województwa gdańskiego (z czego 30 znajdowało się w Trójmieście), których głównym zadaniem, poza weryfikacją kazań, było niedopuszczenie do kolportażu materiałów antywyborczych w rejonach przykościelnych.

Seven days before the elections combined SB and MO forces performed an operational inspection of all Masses celebrated between 8 am and 1 pm in 37 churches in the Gdańsk Province (of which 30 were in the Tri-city). Aside from monitoring the content of the sermons, the functionaries focused on preventing distribution of anti-election materials near the churches.

CHCESZ GŁODOWAĆ?
— IDŹ GŁOSOWAĆ

Zdjęcie księdza Hilarego Jastaka - nieoficjalnego kapłana WZZ Wybrzeża, proboszcza kościoła Najświętszego Serca Pana Jezusa w Gdyni. Fot. ze zbiorów AIPN.

Photo of Hilary Jastak, unofficial chaplain of the WZZ of Pomerania, parish priest of the Church of the Secret Heart of Jesus in Gdynia.

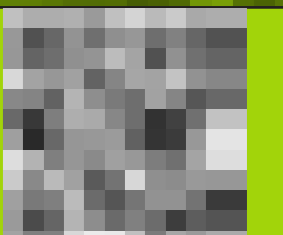

Okolicznościowa ulotka WZZ Wybrzeża namawiająca do bojkotu wyborów do Sejmu PRL.

WZZ of Pomerania leaflet calling for the boycotting of the elections to the communist Parliament.

Rysunek satyryczny zamieszczony w nr 45 „Robotnika”.

A satirical drawing from the 45th issue of Robotnik, a periodical of the KSS KOR.

WOLNE ZWIĄZKI ZAWODOWE WYBRZEŻA

FREE TRADE UNIONS OF POMERANIA

Komendanta
Woj. MO
Gdańsku

Żabczyński Tadeusz Kazimierz

1954

nie pracuje

Działacz WZZ Wybrzeża od 1978, należał do grupy z gdańskich Stogów. Kolporter ulotek i wydawnictw drugiego obiegu w Gdańsku, Gdyni, Tczewie, Słupsku. Uczestnik uroczystości rocznicowych Grudnia '70, 11 Listopada, 3 Maja. W styczniu 1980 brał udział w zniszczeniu tablicy propagandowej PZPR przy Elektromontażu w Gdańsku. W sierpniu 1980 drukował ulotki informujące o zwolnieniu Anny Walentynowicz z pracy w Stoczni Gdańskiej i wzywające do jej obrony oraz uczestniczył w ich kolportażu.

Activist of the WZZ of Pomerania since 1978, member of a group from the Stogi quarter of Gdańsk. Distributed underground leaflets and publications in Gdańsk, Gdynia, Tczew, and Słupsk. Participated in the celebrations of the 3rd May Constitution Day, National Independence Day, and December 1970 workers' protests in Gdańsk. In January 1980 took part in the destruction of the PZPR propaganda board located by the Elektromontaż plant in Gdańsk. In August 1980 printed and distributed leaflets informing about Anna Walentynowicz's dismissal from the Gdańsk Shipyard and calling for her support.

Komendanta
Woj. MO
Gdańsku

Piekarski Marian

1951

Fabryka Urządzeń Okrętowych
TECHMET w Pruszczu Gdańskim

Działacz WZZ Wybrzeża od 1979. Kolporter ulotek i wydawnictw drugiego obiegu w Pruszczu Gdańskim i Tczewie. Drukarz pism niezależnych. Bliski współpracownik Bogdana Borusewicza i Piotra Kapczyńskiego.

Co-worked with the WZZ of Pomerania since 1979, distributed underground leaflets and publications in Pruszcz Gdański and Tczew, printed independent periodicals. Close co-worker of Bogdan Borusewicz and Piotr Kapczyński.

Komendanta
Woj. MO
Gdańsku

Stobiecki Leon

1933

Stocznia Marynarki Wojennej
im. Westerplatte w Gdańsku

Działacz WZZ Wybrzeża od 1978, należał do grupy z gdańskich Stogów. Drukarz i kolporter ulotek i wydawnictw drugiego obiegu. Uczestnik uroczystości patriotycznych Grudnia '70, 3 Maja i 11 Listopada w Gdańsku.

Activist of the WZZ of Pomerania since 1978, member of a group from the Stogi quarter of Gdańsk. Printed and distributed underground leaflets and publications. Participated in the celebrations of the 3rd May Constitution Day, National Independence Day, and December 1970 workers' protests in Gdańsk.

Komendanta
Woj. MO
Gdańsku

Kowalski Stanisław

1938

Politechnika Gdańska

Współpracownik WZZ Wybrzeża od 1978. Kolporter pism i wydawnictw niezależnych.

Co-worked with the WZZ of Pomerania since 1978, printed and distributed independent publications.

W DRODZE DO „SIERPNIOWEJ REWOLUCJI”

Fot. Stanisław Składanowski

HEADING FOR THE ‘AUGUST REVOLUTION’

Ponad dwuletni okres działalności Wolnych Związków Zawodowych Wybrzeża to czas naznaczony represjami władzy komunistycznej wobec ich członków i współpracowników. Jedną z nich było zwolnienie z pracy w Stoczni Gdańskiej Anny Walentynowicz. Obrona pokrzywdzonej stała się oficjalnym powodem wybuchu strajków sierpniowych, w następstwie których powstał autonomiczny wobec władz komunistycznych Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”. Był to również czas na zebranie niezbędnego doświadczenia i stworzenie struktur opozycji antykomunistycznej. Patrząc z szerszej perspektywy, można upatrywać w „Solidarność” konsekwencję aktywności Wolnych Związków Zawodowych, ich poczucia wspólnoty, determinacji, wiary w powodzenie, połączone z przekonaniem o słuszności obranej drogi.

W ciągu tych dwóch lat Wolnym Związkom Zawodowym udało się skonsolidować środowiska opozycyjne, powołać niezależne od władzy pisma oraz organizować zwalczane przez władzę komunistyczną uroczystości patriotyczne upamiętniające ofiary Grudnia '70 na Wybrzeżu, uchwalenie Konstytucji 3 Maja czy odzyskania przez Polskę niepodległości, cieszące się wzrastającą popularnością.

Jednocześnie nasiliły się inspirowane przez Służbę Bezpieczeństwa aresztowania i szykany w miejscach zatrudnienia – w najlepszym wypadku przeniesienia, w najgorszym zwolnienia z pracy. Represje dotknęły m.in. Annę Walentynowicz, Andrzeja Bulca, Andrzeja Kołodzieja, Jana Karandzieja, Andrzeja Butkiewicza, Mieczysława Klamrowskiego i Lecha Wałęsę. To właśnie w obliczu szykan ujawniło się największe osiągnięcie działalności WZZ – wpływ na mentalność zwykłego pracownika, obudzenie empatii wobec kolegów z pracy, zaprzestanie beczynnego przyglądania się poczynaniom władzy. Pierwszym sygnałem solidarnej pomocy była obrona niesłusznie oskarżonej o zaniedbania w pracy Aliny Pienkowskiej. Petycję w jej sprawie podpisało ponad 300 pracowników „Elmoru”.

For over two years the operation of the Free Trade Unions of Pomerania were marked with communist repressions against the organisation's members and co-workers. For instance, Anna Walentynowicz was dismissed from the Gdańsk Shipyard. Her defence became the official reason for the outbreak of the August strikes, which led to the establishment of the Solidarity Independent Self-governing Trade Union (Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”), autonomous from the communist authorities. It was also a time of gaining much needed experience and forming structures of the anti communist opposition. From a wider perspective, Solidarity can be seen as a consequence of the activity of the Free Trade Unions, their sense of community, determination, and trust in success, combined with the conviction about the rightness of the direction chosen.

Throughout those two years the Free Trade Unions managed to consolidate the opposition milieu and establish periodicals independent from the authorities. They also organised patriotic celebrations commemorating the December 1970 victims in Pomerania, the 3rd May Constitution Day, and the National Independence Day, which enjoyed increasing popularity despite the authorities' actions aimed against them.

At the same time the Security Service intensified arrests and harassment in the workplace – in the best case scenario one could be transferred, while in the worst case scenario one was dismissed. The repressions affected, for instance, Anna Walentynowicz, Andrzej Bulc, Andrzej Kołodziej, Jan Karandziej, Andrzej Butkiewicz, Mieczysław Klamrowski and Lech Wałęsa. That harassment revealed the WZZ's greatest achievement – its operation affected the mentality of common workers, who became sympathetic to their colleagues and stopped passively watching the communist authorities' actions. The first signal of solidary help was the defence of Alina Pienkowska, who was wrongly accused of negligence. The petition in her defence was signed by over 300 Elmor workers.

My w Wolnych Związkach Zawodowych dobrze wiedzieliśmy, że nie uda nam się obronić przed państwem totalitarnym, jeżeli pozwolimy szykanować pojedyncze osoby. Broniliśmy więc każdego.

Alina Pienkowska

In the Free Trade Unions we were well aware that we would not be able to defend ourselves against the totalitarian regime if we let individuals be harassed. So we defended each and every person.

Ulotka w obronie Anny Walentynowicz zwolnionej z pracy z dniem 7 sierpnia 1980 r. za „ciężkie naruszenie obowiązków pracownika”, przygotowana w ilości 6-8 tys. egzemplarzy przez Piotra Kapczyńskiego, Macieja Kapczyńskiego i Zbigniewa Nowka i rozkolportowana na terenie Stoczni Gdańskiej oraz w trójmiejskiej kolejce elektrycznej.

Leaflet defending Anna Walentynowicz, who was dismissed as of 7 August 1980 for “gross dereliction of duty.” The leaflet was distributed at the Gdańsk Shipyard and on the Tri-city commuter train. It was printed on 6,000-8,000 copies by Piotr Kapczyński, Maciej Kapczyński and Zbigniew Nowek.

WOLNE ZWIĄZKI ZAWODOWE WYBRZEŻA

FREE TRADE UNIONS OF POMERANIA

Komendanta
Woj. MO
Gdańsku

Muskat Mariusz

1947

Instytut Filozofii i Socjologii
Polskiej Akademii Nauk

Działacz WZZ Wybrzeża od 1978, drukarz i kolporter prasy niezależnej. Uczestnik uroczystości rocznicowych Grudnia '70 w Gdańsku. Udostępniał swoje mieszkanie do organizowania zabronionych przez władze komunistyczne spotkań i przechowywania antysocjalistycznych wydawnictw. W marcu 1980 uczestnik akcji nawołującej do bojkotu wyborów do Sejmu PRL.

Activist of the WZZ of Pomerania since 1978, printed and distributed independent press. Participated in the celebrations of the anniversary of the December 1970 workers' protests in Gdańsk. Made his flat available for illegal meetings and the storing of anti socialist publications. In March 1980 took part in the campaign calling for the boycotting of the Parliament elections.

Komendanta
Woj. MO
Gdańsku

Satora Janusz

1953

Zakłady Okrętowe Urządzeń Elektrycznych i Automatyki "ELMOR

Działacz WZZ Wybrzeża od marca 1980. Współorganizator wyborów do Rady Zakładowej w gdańskim Elmorze, które wygrali sympatycy WZZ. Stał w obronie zwolnionej z Elmoru Aliny Pienkowskiej i wspólnie m.in. z Andrzejem Gwiazdą i Bogdanem Lisem zbierał wśród kolegów podpisy pod petycją w jej obronie.

Activist of the WZZ of Pomerania since March 1980. Co-organised the elections to the Workers' Council at the Elmor Plant, won by WZZ supporters. Defended Alina Pienkowska who was dismissed from Elmor. Together with Andrzej Gwiazda, Bogdan Lis, and others collected signatures on the petition in Pienkowska's defence.

Komendanta
Woj. MO
Gdańsku

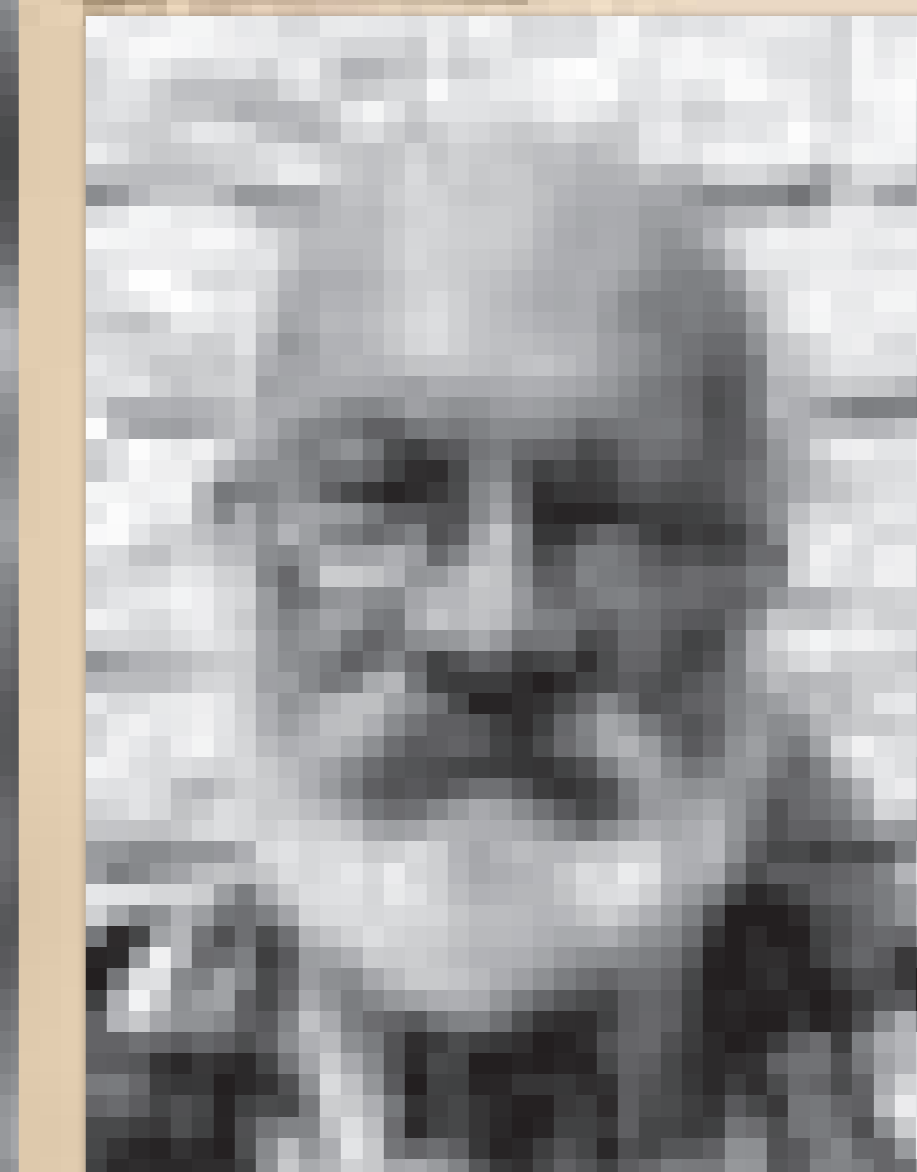
Walukiewicz Mirosław

1962

Wytwórnia Łożysk Ślizgowych
BIMET w Gdańsku

Działacz WZZ Wybrzeża od 1979. Drukarz i kolporter pism i wydawnictw niezależnych. Uczestnik uroczystości patriotycznych 3 Maja, 11 Listopada i Grudnia '70 w Gdańsku. Współorganizator strajku w swoim zakładzie pracy w sierpniu 1980.

Co-worked with the WZZ of Pomerania since 1979, printed and distributed independent periodicals and publications. Participated in the celebrations of the 3rd May Constitution Day, National Independence Day, and December 1970 workers' protests in Gdańsk. In August 1980 co-organised a strike in the workplace.

Komendanta
Woj. MO
Gdańsku

Krementowski Karol

1940

Gdańskie Zakłady Elektroniczne
"Unimor"

Współpracownik WZZ Wybrzeża od 1978. Kolporter ulotek i wydawnictw drugiego obiegu. Uczestnik uroczystości patriotycznych Grudnia '70, 3 Maja i 11 Listopada w Gdańsku.

Co-worked with the WZZ of Pomerania since 1978, distributed underground leaflets and publications. Participated in the celebrations of the 3rd May Constitution Day, National Independence Day, and December 1970 workers' protests in Gdańsk.

